17. Keskiviikkona 28 päivänä helmikuuta 1996

kello 15

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain muuttamisesta 518

Hallituksen esitys 191/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 1/1996 vp

2) Hallituksen esitys laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 205/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 1/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 198/1995 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 1/1996 vp

4) Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 221/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 10 luvun 1 §:n ja säätiölain 10 §:n muuttamisesta 519

Hallituksen esitys 220/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Toinen käsittely

6) Hallituksen esitys eläinsuojelulaiksi 519

Hallituksen esitys 36/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 10/1995 vp
Lakialoite 31, 36, 38, 48/1995 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Louekoski.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho, Andersson C., Aura, Huuhtanen, Ihamäki, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Joenpalo, Kantalainen, Kemppainen, Knaapi, Kokkonen, Komi, Koski M., Krohn, Kääriäinen, Lamminen, Lehtosaari, Lindroos, Linnainmaa, Mölsä, Niinistö, Nyby, Penttilä, Polvi, Puhakka, Rinne, Saario, Suhola, Tiilikainen, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Viljamaa, Virtanen, Vokkolainen ja Väistö.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Krohn, Lehtosaari, Polvi, Lamminen, Aura ja Isohookana-Asunmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat

tästä päivästä sairauden vuoksi ed. C. Andersson, virkatehtävien vuoksi edustajat Kemppainen ja Linnainmaa sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Aura, Ihamäki, M. Koski, Kääriäinen, Mölsä, Penttilä, Polvi, Saario, Suhola, Vehviläinen ja Väistö sekä

tästä ja huomisesta päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat Aho, Joenpalo, Puhakka ja Vihriälä sekä

ensi maaliskuun 1 päivään sairauden vuoksi ed. Knaapi, virkatehtävien vuoksi ed. Jansson ja yksityisasioiden vuoksi ed. Huuhtanen.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajat

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tulevaisuusvaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Tiurin ja varapuheenjohtajakseen ed. Paasilinnan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 191/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 205/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 198/1995 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Lakimuutos on muodollinen eikä aiheuta mitään suurempia ongelmia. Mutta toivoisin, että siinä vaiheessa, kun sisäasiainministeriö ohjeistuksellaan tulkitsee tätä, samassa yhteydessä kiinnitettäisiin huomiota esimerkiksi ja nimenomaan puutavarakuljetuksissa syntyneisiin ongelmiin sen johdosta, että vakiopituuksista on luovuttu. Se on aiheuttanut sen, että monta kertaa, kun on akseli- tai telipaino hieman ylittynyt, poliisi on puuttunut asiaan rangaistusmääräysmenettelyin, vaikka kokonaispaino ei olisi ylittynytkään. Mielestäni ministeriön tulisi huomioida myös ne muutokset, joita käytännössä puutavaran hankinnassa on nimenomaan pituuksien osalta syntynyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 221/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys laeiksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 10 luvun 1 §:n ja säätiölain 10 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 220/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys eläinsuojelulaiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 36/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 10/1995 vp
Lakialoite 31, 36, 38, 48/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Keskustelu eläinsuojelulaista on ollut aktiivista, niin kuin pitää tietysti ollakin. Valitettavasti se on keskittynyt aika pitkälti sellaisiin asioihin, jotka eivät ole kaikkein oleellisimpia laissa ja tässä kokonaisuudessa. On jouduttu tilanteeseen, jossa on jouduttu puhumaan liikaakin nk. shektauksesta eli ns. halal-teurastuksesta. On aina syytä muistaa, että eduskunta käsittelee eläinsuojelulakia, jonka tarkoituksena on suojella — näin lain johdannossa todetaan — eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ... (Hälinää)

Toinen varapuhemies (koputtaa): Ed. Tiusanen, anteeksi. (Hetken hiljaisuus) — Nyt kuuluu hyvältä. Ed. Tiusanen, olkaa hyvä!

Puhuja: Kiitos, puhemies! Muistakaamme, että käsittelemme eläinsuojelulakia, jonka tarkoituksena on "suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta" sekä "edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua". Näin toteaa siis eläinsuojelulaki.

Lakiehdotuksessa on kuitenkin selvänä puutteena sinne valtioneuvoston käsittelyn viime metreillä tuotu poikkeusmaininta, jolla eläinten oikeudet ohitetaan ja alistetaan jonkin muun varjolla. Tästä on sitten alkanut tässä maassa ja tässä salissa varsin pitkä keskustelu, joka on mennyt myös epäasiallisuuksiin ja jossa shektauksen puolestapuhujat ovat halunneet tuoda tuon tavan esiin jonakin muuna kuin eläimille turhaa kärsimystä aiheuttavana teurastustapana. Vastoin valiokunnan enemmistön kantaa olemme kuitenkin tuomassa tässä salissa vaihtoehtoisen esityksen, joka paremmin turvaa tässä kohdassa lain hengen ja kirjaimen.

Toinen puute on eläinsuojelulakiehdotuksen voimattomuudessa turvata eläimille niiden oikeudet ja mahdollisuudet lajinomaiseen käyttäytymiseen. Tässä on tietysti kysymys ns. häkkikanaloista. Valiokunnan enemmistön kanta tässä kohdassa on ollut hyvä, ja se on liittänyt siihen oman pontensa. Kuitenkin valiokuntakäsittelyn jälkeen tässä asiassa on liikuttu siihen suuntaan, että halutaan tuoda ns. kompromissiponsi, joka saisi salin enemmistön taakseen. Tässä on hyvin tärkeätä painottaa sitä, ettei kompromissiponsi ole vesitys vaan todella pitää sisällään painavan vaatimuksen ja käytännön toimenpiteen häkkikanaloista siirtymisestä vaihtoehtokanaloiden suuntaan.

Euroopan unionista, siis EU:sta, ei suomalainen eläinsuojelu tule lähiaikoina apua eikä nojaa löytämään. EU:n direktiivit mahdollistavat edelleen eläinrääkkäysmäisen eläinten kasvatuksen.

Tilanteen muuttaminen tältä osin on ja tulee olemaan vaikeaa.

Lakiehdotuksessa on koko joukko hyviä eläinsuojelua eteenpäin vieviä osia. Tällainen on muun muassa eläinsuojelun valvonnan tehostaminen. Muistakaamme, että ihmisyhteisön toiminnan eettinen taso näkyy erityisesti siitä, miten se kohtelee muita lajeja, arvostaako se niitä vai vajoaako se nk. spesismiin ja antaa itselleen oikeuden ja valtuuden alistaa ja jopa tuhota muita lajeja.

Ed. K a r j a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiusanen mainitsi, että eläinten oikeudet ohitetaan jollakin muulla. Haluaisin todeta koko eläinsuojelulain yhden ison periaatteen. Silloin, kun ihminen on ryhtynyt alistamaan eläimiä tuotannollisista syistä tai viihtyvyyssyistä, eläinten oikeudet on ohitettu ja on siirrytty suhteellisuuden alueelle, sille alueelle, josta ilmeisesti salissakin on jo monenlaista mielipidettä omantunnon tai oman tuntemuksen mukaan.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa puhemies! Eläinsuojelukeskustelussa mennään mielestäni hakoteille, jos taloudelliset ja eettiset näkökohdat asetetaan tietoisesti vastakkain. Näin ei tarvitse olla. Kuten maa- ja metsätalousministeri Kalevi Hemilä totesi, eläinsuojelukosmetiikka tulee kalliiksi eikä edistä eläinten hyvinvointia. Maalaisjärkeä ja tutkimustuloksia hyväksi käyttämällä voidaan päästä sellaisiin lopputuloksiin, jotka ovat tyydyttäviä niin tuottajien, kuluttajien kuin eläinten itsensäkin kannalta.

Aikaisemmassa keskustelussa ensimmäisessä käsittelyssä edustajat Ulla Anttila ja Satu Hassi viittasivat puheenvuoroissaan ja myös allekirjoittamassaan lakialoitteessa siihen, että tarhaeläinten lajityypillinen käyttäytyminen pitäisi nykyistä paremmin ottaa huomioon. Mielestäni koko käsite lajityypillinen käyttäytyminen pitäisi keskustella auki, jotta tiedettäisiin täsmällisesti, mitä sillä tarkoitetaan. Ilmeisesti ed. Ulla Anttila ainakin aikaisemmin puhui tarhatuista turkiseläimistä puheenvuorossaan. Totean vain, että esimerkiksi tarhattu sinikettu käyttäytyy täysin toisella tavalla kuin luonnossa elävä serkkunsa, jos puhutaan lajityypillisestä käyttäytymisestä. Jos halutaan puhua talousasioista tässä yhteydessä, niin esimerkiksi turkisala työllistää suoraan noin 7 000 henkeä ja välillisesti koko ketju huomioon ottaen monin verroin enemmän.

Mitä tulee häkkikanala-asiaan, joka myöskin on tässä esillä, on todettava, että vaikka Suomi kieltäisi häkkihoidon, muualla EU:ssa se olisi edelleen sallittua. On todettava, että meillä on korkeatasoiset kanalat ja kanojen hoito on myöskin erittäin hyvää. Näissä suurissa kotieläintuotantomaissahan kanat pidetään kahdeksankerroksisissa häkeissä ja meillä korkeintaan kolmekerroksisissa. On helppo ymmärtää, että näin ollen hoidon taso on huomattavasti parempi maassamme.

Mikäli häkkihoito kielletään, kananmunan tuotanto vähenee varmasti maassamme muutamassa vuodessa sille tasolle, että joudumme tuomaan tänne munia. Kaupassa olisi tarjolla halpoja häkissä tuotettuja munia ja selvästi kalliimpia avokanalassa tuotettuja munia. Munien tuonti tapahtuisi todennäköisimmin Hollannista, jossa on salmonella varsin yleistä. Kuulin juuri, että esimerkiksi Turussa on ollut lievä salmonellaepidemia, jossa useita ihmisiä on ollut keskussairaalahoidossa tiputuksessa. Meillä on toistaiseksi salmonella saatu maassamme pidettyä hyvin kurissa.

Tuskin häkkikanalakieltoa haluavat ovat tiedostaneet, että avokanalassa myöskin munantuotanto on oleellisesti kalliimpaa kuin häkkikanalassa tuottaminen. Siirtyminen avokanaloihin vaatii tuntuvia investointeja. Niihin harvoilla tiloilla on varaa. Vanhat rakennukset eivät sovi uuteen tuotantosuuntaan. Jos koko maassa rakennettaisiin uudet rakennukset, kustannus olisi varmasti yli 2 miljardia markkaa. Tässä ei ole kysymys siis mistään kovin pienistä rahasummista.

Mikäli kuluttaja on halukas maksamaan avokanalassa tuotetuista munista lähes kaksinkertaisen hinnan ulkomaisiin häkkikanalamuniin verrattuna, tuottajat ovat varmasti valmiita avokanaloita rakentamaan. On kuitenkin hyvin suuri houkutus kuluttajan valita selkeästi halvempi ulkomainen muna. Meidän tulee lopuun saakka harkita, onko Suomen syytä kulkea häkkikieltoasiassa eri tahtia kuin muut EU-maat ja näin vaarantaa etenkin Varsinais-Suomelle tärkeä kananmunan tuotanto. Meillähän on Varsinais-Suomessa yli tuhat kanalaa, joissa kussakin kanojen määrä on myöskin toisella tuhannella.

Mikäli hoidon tasoon halutaan vaikuttaa, mielestäni sen pitäisi tapahtua samanaikaisesti koko EU:n alueella. Varsin perusteltuna näen, että kanoja ei saa hoitaa kolmea kerrosta korkeammissa häkeissä.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi sitä, että tuotanto ja talous, kansantaloutemme kohentavat rahavirrat, kohtaisivat eettiset ja ekologiset näkökohdat. Vastakkainasettelu ei helpota tätä kohtaamista, vaan se, että yhteistyötä, tutkimustoimintaa ja avointa vuorovaikutusta lisätään. Toivon päättäjänä, että elinkeinot, joita eläinsuojelulaki koskettaa, kokisivat lain haasteena elinkeinotoiminnan kehittämiseen ja että me lainsäätäjät oppisimme tuntemaan elinkeinot, joiden toimintaedellytyksiin työllämme vaikutamme.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hyssälä esitti haasteen puheenvuorossaan. Hän viittasi lakialoitteeseeni lajityypillisen käyttäytymisen edistämisestä tässä eläinsuojelulaissa ja vaati tavallaan lisämäärittelyjä. Toteaisin, että Ruotsin eläinsuojelulaissa on samantapainen säädös. Laissa on määritelty lajityypillinen käyttäytyminen eräänä tavoitteena, joka eläinsuojelussa pitää ottaa huomioon, ja sitten asetuksella on määrätty, miten missäkin osassa eläintenpitoa lajityypillinen käyttäytyminen parhaalla mahdollisella tavalla voidaan toteuttaa. Ei ole siis kyse mistään haihattelusta vaan siitä, että todellakin Suomessa voitaisiin ottaa samantyyppinen eettinen ohjeisto eläinsuojeluun kuin Ruotsissa. Toisessa käsittelyssä en tee tätä ehdotusta vaan kolmannessa käsittelyssä ponsimuotoisena lajityypillisen käyttäytymisen osalta.

Mitä tulee, ed. Hyssälä, häkkikanaloihin ja turkistarhaukseen, kiinnittäisin huomiota siihen, että tulevaisuudessa Suomen tuotantoeläinasiat pitäisi saada eettisesti sille jamalle, että kilpailemme nimenomaan laadulla, kilpailemme sillä, että eläinten oikeuksia toteutetaan eikä millään halpatuonnilla tai halpaviennilläkään. Meillä ei ole siihen kuitenkaan mitään mahdollisuuksia. Tämä on mielestäni hyvin selkeästi osoitettu esimerkiksi munantuotannon osalta. Pidän hyvin tärkeänä sitä, että häkkikanalakielto saataisiin voimaan, koska sillä tavoin tuottajat voisivat reilusti valmistautua siihen tilanteeseen, että siirtymäajan jälkeen alkavat uudet systeemit.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hyssälä alussa puhui lajityypillisestä käyttäytymisestä. Minä rajaan sen pelkästään kanoihin. Jos ajatellaan kanojen tarvetta liikkua, niin sellainen koppi, missä ei sovi kääntymään, ei ainakaan edusta sitä tarvetta, mikä kanoilla olisi liikunnan puolesta. Se kana on hyvin pitkälle viety niin kuin johonkin tehtaaseen koneen osaksi. Sen tehtävä on pelkästään munia. Se ei pääse liikkumaan. Se ei vie energiaa. Se on tehokkuuden huippu.

Munien kalleudesta. Jos miettii yksittäistä perhettä kohti, mitä kananmunia vuodessa käytetään, niin en usko, että siihen erään yksikään perhe kompastuu, koska todellisuudessa se on muutama kymppi enintään lisähintaa vuodessa. Se hinta meidän kyllä täytyy maksaa siitä, että eläimille annetaan niille oikeutettu käyttäytymistapa. Siinä mielessä toivoisi, että tämä ajatus ei vesittyisi. Valiokuntahan teki ihan hyvän pohjaesityksen ja toivon mukaan se kestää loppuun asti kasassa.

Ed. K u i s m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lain periaatehan on eläinsuojelu. Ed. Hyssälä puheenvuorossaan katseli asiaa elinkeinon kannalta. Tietysti sekin on otettava huomioon ja tulee huomioon otettua. Sinänsä periaate eläinsuojelusta on hyvä. Itse jopa olisin valmis yrittämään ottamaan huomioon vähän pidemmälle eläinten oikeuksia. Mutta sen huomioon ottaminen on vaikeaa, koska emmehän me tiedä, mitä ne perimmiltään ovat. On vain ihmisen käsitys eläinten oikeuksista ja eläinten suojelusta, ja perimmiltään biologisesti ihminenkin on vain yksi eläin. Me vain olemme niin viisaita, että katsomme voivamme kiistellä, mikä eläinten kannalta on lajityypillistä käyttäytymistä, mikä eläimelle on hyvä. Itse vierastan jossain määrin tätä keskustelua ja näin yksityiskohtaista lakiakin, jossa määrätään ja päätetään, mikä on eläinsuojelun kannalta hyväksi.

Loppujen lopuksi asiantuntijatietokin on hyvin kiistanalaista tai muuttuvaa esimerkiksi siitä, millaisia täsmällisesti häkkikanalat, joista nyt paljon keskustellaan, ovat kanojen kannalta. Mitä enemmän asiaan perehtyy, sitä epävarmempi on, mikä on täsmällisesti se oikea tilanne. Itseni ainakin, vaikka olen todella eläinten ystävä ja antaisin eläimille enemmänkin kuin suojelua, jopa joitakin oikeuksia, on erittäin vaikea sanoa, mikä on oikein ja mikä on väärin. Ehkä olemme menneet vähän liian pitkälle ryhtyessämme yksityiskohtaisesti lainsäädäntötasolla määräämään, mikä eläintensuojelua perimmiltään on.

Ed. Krohn merkitään läsnä olevaksi.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ed. Lahtelalle, että var-

masti, jos kuluttajat ovat valmiita maksamaan, kuten totesin, kalliimmista munista, ei varmasti ole mitään estettä sille. Mutta meillä on jo siitä esimerkki eli ns. Pulliaisen munat, jotka jäivät kauppoihin, koska ne olivat kalliimpia. Kuluttajat eivät olleet valmiita maksamaan näistä Pulliaisen onnellisista munista.

Mitä tulee siirtymiseen, niin se on todella kallis. Mutta varmastikaan sitä eivät tuottajat vastusta, jos siitä saa korvauksen. Totta kai myös eläinten olosuhteet vaikuttavat tuotoksen laatuun ja sitä kautta koko elinkeinon kannattavuuteen. Kyllä siihen varmasti kiinnitetään jokaisella tilalle erittäin suurta huomiota. Rahasta siinä on pitkälti kysymys, mutta varmasti ollaan myös valmiita kokeilemaan uusia toimintatapoja, jos siihen on riittävän hyvät mahdollisuudet.

Ed. R o s e n d a h l : Arvoisa puhemies, herr talman! Djurskyddslagstiftningen har reformerats i de flesta europeiska länder under senaste decennium. I allmänhet har de nationella reformerna direkt påverkats av EG:s lagstiftning eller av Europarådets konventioner om skydd av djur. Den hårt konkurrerade djurproduktionen i EU har medfört hantering och transport av djur, som lett till krav på strängare regler och noggrannare övervakning. Konsumenternas krav på ständigt billigare mat har framtvingat avelsverksamhet, utfodring och medicinering för att påverka produktionsdjurens avkastning och utseende. Den allt mera pressade produktionstekniken har ökat sjukdomsfallen medan de överstora besättningarna utsätts för ökad risk för smittosamma sjukdomar.

Finland bör givetvis verka för att EU fortsättningsvis håller fast vid förbudet att använda tillväxthormoner i kött- och mjölkproduktionen trots att förbudet i dag är hotat av WTO:s regler när det gäller import av hormonkött till EU. Ett internt hormonförbud bör gälla även trots att man skulle förlora striden i WTO. Priset för detta blir sannolikt handelspolitiska sanktioner i någon form.

Puhemies! EU:n eläinsuojelulainsäädäntöön sisältyy jäsenvaltiolle asetettavat minimivaatimukset. Kansallisessa lainsäädännössä yksittäiset maat voivat asettaa yhteislainsäädäntöä tiukempia vaatimuksia. Näitä ei saa kuitenkaan muotoilla niin, että ne muodostuisivat kaupan esteeksi, mikä käytännössä usein johtaa eläinsuojelun yhdenmukaistumiseen kilpailusyistä yhteismarkkinoilla. Jos jonkin maan tuotanto vaikeutuu tai kallistuu eläinsuojelullisin perustein, muualta EU:sta tulevat tuotteet valtaavat syntyvän markkinatilan. Esimerkki tästä on Ruotsin epäonnistunut pyrkimys estää kananmunatuontia vedoten häkkikokoonsa. (Ed. Kuisma: Myös Suomesta!) — Suomesta tulee myöskin.

Eläinsuojelun minimisäännöksiä onkin tämän vuoksi kehitettävä yhtenäisesti EU:n pohjalta. Yksittäisestä aloitteesta voidaan tietysti soveltaa vapaaehtoispohjalta ankarampia normeja tyydyttämään ostovoimaisten markkinoiden mahdolliset tarpeet. Eläinsuojelun korkea taso ja tuotannon eettinen laatu ovat muodostuneet yhä tärkeämmiksi tekijöiksi markkinoinnista käytävässä kilpailussa. Osa ostovoimaisista kuluttajista on jopa valmiita maksamaan enemmän tiettyjen hyväksyttävämpien ja voimassa olevia miniminormeja parempien normien mukaisesti tuotetuista tuotteista. Prosessoitujen elintarvikkeiden raaka-aineiden osalta kuluttajan mahdollisuudet tuotteen valitsemiseen eläinsuojelun tason perusteella ovat jokseenkin pienet.

Kansainvälisen kilpailun ulkopuolella olevilla alueilla ei sen sijaan ole minkäänlaisia esteitä kansainvälistä tasoa tiukemmille normeille. Tarkoitan tässä esimerkiksi erilaisten pieneläinten ja häkkilintujen pitämistä liian pienissä häkeissä, samoin liian pieniä akvaarioita kaloille ja myös koirien sulkemista pieniin kaupunkihuoneistoihin. Tästä on kuitenkin oltu suhteellisen hiljaa myös eläinsuojelupiireissä. Viime aikoina on hyökätty lähinnä kotieläintuotantoa vastaan. Minusta näitä kaikkia pitäisi käsitellä yhdenmukaisesti. Ehdotus kotieläinsuojelulaiksi on ensisijaisesti puitelaki, ja tarkempia yksittäistä eläimenpitäjää koskevia säännöksiä tullaan antamaan asetuksessa. Tällä uudistuksella eläinsuojelumme saavuttaa muiden Pohjoismaiden ja EU:n tason.

Asetuksin ja ministeriön päätöksin on mahdollista jatkuvasti muuttaa ja parantaa eläinsuojeluamme kehityksen mukaisesti ottaen huomioon eläintuotannon tutkimustulokset ja teknillisen kehityksen. Sen sijaan en usko meillä nyt olevan tietoa sellaisten muutosten lukkoon lyömiseen, jotka voivat tulevaisuudessa olla ajankohtaisia eläinsuojelussa, kun nykyistä parempia vaihtoehtoisia ratkaisuja on mahdollisesti käytettävissä. Sikäli kuin tutkimus pystyy tuottamaan eläinten kannalta parempia tuotantomenetelmiä, ne voidaan ottaa käyttöön. Tietyt parannukset vaativat kuitenkin kalliita investointeja,

ja niitä on sen vuoksi tarkoin harkittava suhteessa saavutettavaan tulokseen.

Valiokunta korostaa mietinnössään taloudellisten seikkojen yhteensovittamisen tärkeyttä arvoperusteisten, eettisten näkökohtien kanssa. Mielestäni eläinsuojelussa tarvittavat investoinnit eivät saa olla sellaisia, että ne pelkästään lisäävät tuotantokustannuksia, mutta niillä ei ole varmoja vaikutuksia eläinten hyvinvoinnin kannalta. Tällaiset eläinsuojeluvaatimukset johtavat vain kotimaisen kotieläintuotannon syrjäytymiseen tuonnin eduksi. Valiokunta onkin oikeassa korostaessaan, että Suomi vaikuttaa EU-tasolla esimerkiksi kulutusmunien tuotannon yhteisstandardin kehittämiseen munitushäkkien sääntöjen ollessa kyseessä. Sama koskee vaihtoehtoisia tuotantomenetelmiä, joita myös koskevat erityiset EU-säännöt.

Mielestäni poikkeamme sen sijaan täydellisesti valitulta linjalta edellyttäessämme seuraavassa hengenvedossa tuotantohäkkien kieltämistä Suomessa, vaikka ne olisivatkin sallittuja muualla EU:ssa. Minusta signaali siitä, että olemme pyrkimässä pois nykyisestä tuotantomenetelmästä riittää, ja muutos tapahtuu sen jälkeen siinä tahdissa kuin tutkimus kehittyy ja riittävän hyviä käytäntöön sopivia pitomuotoja on olemassa.

Usein on viitattu siihen, että Ruotsin hallitus on päättänyt kieltää munatuotantohäkit 1.1.1999 lähtien. Tällöin helposti unohtuu, että tämä päätös on kuitenkin sidottu siihen, että mainittuna ajankohtana on olemassa todellinen vaihtoehto kanojen pitämiselle suhteellisen voimaperäisessä järjestelmässä. Tähän päivään mennessä ei todellista vaihtoehtoa ole löytynyt. Ruotsin maa- ja metsätalousvaliokunta on huomauttanut, että tuottajille, jotka joutuvat rakentamaan vaihtoehtoisia järjestelmiä, jotka myöhemmin mahdollisesti kielletään, on valtion maksettava täysi korvaus.

Herr talman! Enligt min uppfattning får de framtvingade investeringsåtgärderna i djurskyddet inte vara sådana att de bara ökar produktionskostnaderna och saknar säker inverkan på djurens välbefinnande. Sådana djurskyddskrav leder endast till att inhemsk husdjursproduktion och sysselsättning slås ut till förmån för import.

Hos oss har forskningen om alternativa produktionsmetoder påbörjats i november i fjol och resultaten föreligger ännu inte. Men undersökningar gjorda vid Sveriges lantbruksuniversitet visar vid en helhetsbedömning av hönsens välbefinnande att tillräckligt stora värpburar är en klart bättre lösning för intensiv äggproduktion än jämförbara golv- eller hyllsystem.

En signal om att vi i Finland eftersträvar en bättre lösning än nuvarande värpburar är därför tillräcklig i detta skede. Ändringar skall sedan genomföras i djurskyddsförordningen i den takt som forskningen kan påvisa bättre alternativ. Ändringarna bör givetvis genomföras så att vår nationella äggproduktion överlever på en öppen EU-marknad.

Ed. Lehtosaari merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S a l o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rosendahl puuttui moneen hyvin oleelliseen asiaan. Vielä siihen voi lisätä, että tuotantoeläimien olosuhteet Suomessa ovat keskimääräisesti EU:ta merkittävästi paremmat ja EU:n alueella yleensä pyritään tehotuotantoon, kun Suomessa on hyvin paljon maltillisempaa tämä tuotannonala. Se, mihin hän viittasi suomalaisen standardin viemiseksi EU:n alueelle, olisi erittäin tärkeää nimenomaan munituskanalapuolella. Meidän pitäisikin olla EU:ssa aloitteellisia ja toimia myös muokataksemme EU:n eläinsuojelusäädöksiä vastaamaan suomalaista nykytasoa.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Ed. Salolle ja muille vastauspuheenvuoron käyttäjille jälleen kerran huomautan, että vastauspuheenvuorot on tarkoitettu oikaisuiksi, ei niinkään kannatuspuheenvuoroiksi.

Ed. V i i t a m i e s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rosendahl kuten myös ed. Hyssälä pohdiskelivat puheenvuoroissaan eläinsuojelulain eettistä perustaa asettaen sen kehykseen, jossa elinkeinotoiminta on määräävänä tekijänä. Heidän johtopäätöksensä oli mielestäni siltä osin väärä, että syntyi kuva ikään kuin asioitten olemisesta vihollisina. Kysymyksessähän on päinvastoin sen kaltainen kohtaaminen, jossa asiat ovat vaikuttaneet toisiinsa aidosti lain valmistelun aikana. Valmisteluhan on ollut pitkä prosessi.

Sen sijaan valiokunnassa lain käsittelyn yhteydessä syntyi tilanteita, joissa haluttiin vielä kerran tarkastaa sitä, mikä on tuotannon ja eettisten näkemysten kaikkein tarkoituksenmukaisin ja yhteiskunnallisesti perustelluin kohtaaminen tässä asiassa. Todettiin, että turkistarhojen ja

munituskanaloitten osalla on selvästi ongelma: suurin osa suomalaisista kokee, että niissä tuotanto on eettisesti kestämättömällä pohjalla. Valiokunta on halunnut ottaa näissä asioissa kantaa. Mielestäni perustelut, joita valiokunnan kannanottoa vastaan on esitetty esimerkiksi häkkikanaloitten kohdalla, eivät ole kestäviä. On maalattu uhkakuvia siitä, että suomalainen munatuotanto joutuisi kriisiin. Ei ole mitään faktaaineistoa kylläkään esitetty tälle uhkakuvalle.

Sitä mieltä olen, ettei eläinsuojelu ole asia, jonka perusteella tuotantoa täytyisi ohjata. Mutta mielestäni on niin, että tässä tapauksessa munatuotanto ei merkittävään tai lainkaan mainittavaan kriisiin joutuisi. Siirtymäsäännökset ym. varmastikin takaavat sen.

Arvoisa puhemies! Sitten ...

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Aika!

P u h u j a : Jatkan myöhemmin.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiistää sen lähtökohdan, joka ed. Rosendahlilla oli puheenvuorossaan. Hänen ajatustapansa kulki hiukan siihen tapaan, että paras on aina hyvä vihollinen.

Eläinsuojelussa eteneminen on ollut yleensäkin tavattoman hidasta, nimenomaan kun vastakkain on asetettu tuotannolliset arvot. Eläinsuojelupuolella etenemistä on perusteltu yleensä sillä, että on haluttu edetä niissä asioissa, joista meillä on eniten tietoa. Meillä on eniten tietoa muun muassa nisäkkäiden kivun tuntemisesta. Meillä on eniten tietoa muun muassa kotieläinten olosuhteista ja niistä vaatimuksista, joita kotieläintuotanto edellyttää. Sen vuoksi häkkikanalat ovat nousseet tässä suhteessa keskeisiksi, eikä parannuksia voida estää sillä perusteella, että häkkilintukin, kanarialintukin, kenties elää ahtaasti.

Ei yhdellä päätöksellä, ei yhdellä lakiesityksellä koskaan ole voitu kaikkea tuskaa maailmasta poistaa. Tämänkin jälkeen jää vielä paljon korjattavaa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin, mutta tehdään nyt se, mikä meillä tällä hetkellä on mahdollista tehdä ja mistä eniten tietoa on ja missä on myös määrällisesti eniten kärsimystä. Ed. Rosendahlia voin vain muistuttaa siitä mahdottomasta kanojen määrästä, joka Suomessakin häkkien läpi kulkee.

Arvoisa puhemies! Muilta osin pyydän, että varsinaisessa puheenvuorossani voin sitten palata näihin asioihin. Toivottavasti saan sen puheenvuoron, vaikka valo on nyt pöydästä sammunut.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rosendahl esitti yleislinjaksi sen, että ei saa tehdä pakollisiksi sellaisia eläinsuojeluinvestointeja, jotka vain lisäävät kustannuksia mutta jotka eivät välttämättä lisää eläinten hyvinvointia. Tämähän kuulostaa ihan järkeenkäyvältä. Mutta mielestäni hänen johtopäätöksensä ei ole linjassa tämän kanssa, mitä hän esitti yleisnäkemykseksen.

Nimittäin se, että häkkikanaloissa kanat eivät voi toteuttaa oleellisia biologisia perustarpeitaan, on tieteellisesti todistettu aika vakuuttavasti. Tieteellinen näyttö tästä asiasta on vahvistunut. Eduskunnassakin sitä on käynyt esittämässä muun muassa eläinlääketieteen professori Saloniemi. Olemme kuulleet myös Eläinlääkäriliiton kannan, joka juuri kanojen biologisiin perustarpeisiin perustuen on se, että siirtymäajalla pitäisi siirtyä häkkikanaloista pois.

Mitä tulee kustannuspuoleen, mielestäni, jos nyt emme aseta selkeää takarajaa häkkikanaloille, silloin asetamme munantuottajat vaaraan, että he tehdessään uusinvestointeja valitsevat väärin investoidessaan häkkikanalaan. Mielestäni takarajan asettaminen riittävän pitkällä siirtymäajalla olisi selkeä signaali siitä, että uusinvestoinnit olisivat muita kuin häkkikanaloita. Eivät ne investointeina sen kalliimpia ole kuin häkkikanalatkaan.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On valitettavaa, että ed. Rosendahl ei näe sitä, että nimenomaan suomalaisen maatalouden sopeutumisen yksi keskeinen etu olisi eettisesti kohtuullisilla pelisäännöillä tuotetut kotieläintuotteet. Se olisi Suomen maatalouden kansallinen etu. Tässä suhteessa nimenomaan häkkikanalakieltoa on valiokunnassa haluttu viedä eteenpäin, jotta nyt annettaisiin selvä signaali siitä, että muihin, vaihtoehtoisiin tuotantotapoihin on siirryttävä. Toivon, että tältä osin eduskunta ei tätä perussignaalia vesitä täällä.

Voisin ed. Rosendahlille todeta, että viimeisessä Kotieläintuottaja-lehdessä muun muassa Mfr:n jalostaja Tauno Mäkelä toteaa, että häkkikielto ei lopeta kananmunantuotantoa Suomessa ja häkeille on hänen mukaansa jo nyt varsin kilpailukykyisiä vaihtoehtoja ja alaa tutkitaan koko ajan lisää. Muun muassa tämä tuottaja on jo siirtymässä avokanalajärjestelmiin, jotka ovat

hänen mukaansa myös vähemmän työtä vaativia. Eli kyllä kannattaisi ehkä bulkkituotantoajattelun sijasta nyt olla mieluummin Euroopassa edelläkävijöitä kuin sitten kulkea pakkopullan ja pakkomunien kanssa perässä.

Ed. Rosendahl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki on jonkin verran ymmärtänyt puheenvuoroni väärin väittäessään, että en aseta eettisesti korkeampia tuotantotapoja etusijalle. On ihan selvä, että teen sen, mutta niin kuin tiedämme, kun olemme kuulleet asiantuntijoita, he ovat erittäin ristiriitaisia monessa asiassa, kun on kyse eläinsuojelusta. Tämä koskee myös teurastustapoja, joihin puututaan myöhemmin.

Puheen ollessa häkeistä, minulla on kädessä Ruotsin maatalousyliopiston johtaja Björn Engströmin tutkimus, joka selvästi osoittaa, että kun huomioidaan kaikki tekijät, jotka vaikuttavat eläimiin, niin häkkituotanto hyvin hoidetussa systeemissä saa seitsemän pistettä, kun vastaava kanatuotanto lattialla saa neljä pistettä, siis se on melkein kaksinkertaisesti parempi tieteellisesti arvioituna. Ei voida selvästi sanoa, että tämäkään menetelmä on huono, jos se tehdään hyvin. Puheenvuorossani en vastustanutkaan sitä, että me annamme nyt signaalin, että ollaan pyrkimässä pois häkkisysteemistä. Sen ei pitäisi tapahtua niin, että pakotetaan ihmisiä pois tästä, kun ei ole selvästi parempia vaihtoehtoja tarjolla, vaan sen täytyy tapahtua vapaaehtoisesti, sen mukaan kuin markkinat vaativat näin tuotettuja munia.

Ed. Polvi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T. Pohjola: Arvoisa puhemies! Eläinsuojelulain käsittelyssä olen huomannut, että useita päätöksiä ohjaavat enemmän tunne- kuin järkiperusteet. Yksi tällainen asia on koirien hännän typistämisen ehdoton kieltäminen. Olen sitä mieltä, että hännän typistäminen ei saa perustua kosmeettisiin syihin, vaan sen tulee perustua eläinsuojelullisiin syihin. Kun Euroopan neuvoston typistämiskieltoesitys oli aikoinaan lausuntokierroksella, siinä kiinnitettiin huomiota muun muassa spanieleiden typistämättömiin pitkiin häntiin, joihin oli vesi- ja kaislikkotyöskentelyssä kehittynyt haavaumia. Kun ne johtivat vaikeisiin ihosairauksiin, oli tehtävä hätäamputaatio, jonka jälkihoitovaihe oli pitkällinen ja erittäin tuskallinen. Tämä on yksi esimerkki siitä, miksi Euroopan neuvosto jätti typistämispäätöksen ratifioinnin kunkin maan omaan harkintaan ja riippumaan paikallisista olosuhteista.

Useissa maissa metsästyslainsäädäntö velvoittaa muun muassa sorsastuksessa käyttämään noutavaa koiraa. Ruotsista saatujen tietojen mukaan yleisimpien metsästyskoirarotujen hännän typistämiskiellosta on saatu huonoja kokemuksia. Tutkimuksen mukaan Ruotsissa todettiin, että typistämättömien saksanseisojien hännät vaurioituvat jopa 35 prosentissa tapauksista jo kahden vuoden ikään tultaessa. Tanska ratifioidessaan Euroopan neuvoston typistämiskieltosopimuksen päätti, että kielto ei koske mannermaisia kanakoirarotuja. Perustelu oli se, että se estää täysikasvuisten koirien vaikeasti vammautuneiden häntien tuskallisen ja vaikeasti hoidettavan amputaation. Ruotsissa on nyt tehty vastaava esitys eläinsuojelulain muuttamiseksi. Tässä me voisimme muistaa, että aina ei kannata Ruotsin lakien mukaan meidänkään edetä.

Minulla on muutamia näkemyksiä niiltä koirien omistajilta, joilla on ollut pitkähäntäisiä saksanseisojia. Ruotsin tutkimuksen mukaan kommentoin muutamia näkemyksiä. "Verratkaa koiran suurta kärsimystä häntävammojen ja mahdollisen hännän amputoinnin yhteydessä hännän uloimman kolmanneksen typistämiseen koiran ollessa kolmen vuorokauden ikäinen, mikä on paljon pienempi toimenpide." "Lopettakaa lyhytkarvaisia saksanseisojia koskeva kokeilu. Se luo pitkän ja valtavan kärsimyksen koirille." "Koska häntäongelmia esiintyy näin paljon, häntien typistäminen on jälleen otettava käyttöön. Typistäkää hännän uloin kolmasosa." "Lopetan saksanseisojan käytön. Kaikkea tätä kärsimystä häntävammojen yhteydessä en voi millään hyväksyä."

Valiokunnan kuulemien eläinlääkäreiden asiantuntijalausunnot asiasta ovat olleet erittäin ristiriitaisia. Olen samaa mieltä kuin mietintöön jätetyssä I vastalauseessa, jossa todetaan, että koiran hännän typistämistä koskevaa tutkimustietoa olisi tullut saada lisää, ennen kuin mietintöön olisi voitu yksiselitteisesti kirjata toimenpiteisiin liittyviä eläinlääketieteellisiä tosiasioita. Mielestäni mannermaisille kanakoiraroduille tulisi mahdollistaa hännän kolmasosan typistäminen eläinlääkärin suorittamana alle viiden vuorokauden ikäiselle pennulle. Tulen perjantaina tekemään pöydille jaetun muutosehdotuksen.

Ed. Viitamies (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Häntien typistämisasiassa liik-

kuu paljon myös väärää tietoa. Ed. T. Pohjolan esille ottamassa ruotsalaisessa tutkimuksessa annetut numerotiedot perustuvat eläinten omistajien, siis myös rotujärjestöjen jäsenten omiin ilmoituksiin, eivät eläinlääkäreiden raportteihin. Niistä tehtävät johtopäätökset eivät voi olla päteviä hyvän keskustelun perusteluina.

Hallituksen antamassa lakiesityksessä näillä esitetyillä perusteluilla mahdollistetaan myös ns. ennalta ehkäisevät toimenpiteet eläimen ruumiinosien, esimerkiksi koiran hännän amputoinniksi, jos on olemassa selkeätä näyttöä siitä, että eläin esimerkiksi hännällään voisi vahingoittaa itseään tai muita, siis haavoittua häntäänsä. Siksi mielestäni ei ole tarpeen tehdä lakiesitykseen sen enempää pykäläkohtaista kuin myöskään edellyttävää ponsimuutosta.

Ed. M. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tuija Pohjolan puheenvuoroon liittyen pitkälti näen saman tyyppisesti kuin ed. Viitamies, että lakiesitys on hännän typistämisen osalta erittäin hyvä. Toisaalta esitys, että mannermaiset kanakoirat olisivat ryhmä, joille hännän typistys sallittaisiin, minusta on aika epälooginen senkin takia, että esimerkiksi ajokoirat ja mäyräkoirat ovat myös metsästyskoiria ja niillä edelleen on pitkät hännät. Perustelu mielestäni ontuu ja näen myös niin, että pitkälti se on kennelihmisten halu, koska siellähän tulee ongelmaksi joidenkin rotujen kohdalla, että koirilla on viallisia häntiä. Tämä taas liittyy tietysti kasvatustyöhön. Näen tämän eläinsuojellisesta näkökulmasta, että on ihmisen aikaansaannos typistää häntiä, enkä voi hyväksyä, että näin toimittaisiin.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos on olemassa vaara, että tiettyjen koirarotujen häntä vaurioituu kaislikossa, mielestäni oikea johtopäätös on, että näitä koirarotuja ei käytetä sorsastuskoirina. Ei siinä sen kummempaa tarvita.

Kommentoin vielä lyhyesti ed. Rosendahlin äskeistä vastauspuheenvuoroa, kun hän väitti, että parhaat häkkikanalat ovat kanojen kannalta paras ratkaisu. Okei, jos on olemassa häkki, jossa kana pystyy levittelemään siipiään, seurustelemaan leppoisasti muiden kanojen kanssa, kävelemään, tekemään hiekkakylpyjä ja munimaan pesään, voi olla, että siellä on hyvät olot, mutta se alkaa muistuttaa jo hotellihuonetta enkä usko, että sellaiset häkit ovat taloudellisesti kannattavia.

Ed. T. P o h j o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Viitamiehen kertomukseen siitä, että laki antaisi mahdollisuuden maa- ja metsätalousministeriöltä erikseen anoa lupaa koiran hännän typistämiseen, totean että meistä jokainen tietää, että jos tähän mennään, kyllä aika lailla byrokratia kasvaa. Jos maa- ja metsätalousministeriössä ei ole muuta tekemistä kuin käsitellä koiran hännän typistyksiä, on kumma juttu.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Lakiesityksen ensimmäisen käsittelyn yhteydessä kävin aika perusteellisesti läpi lakiesityksen hyviä ja huonoja puolia.

Kaiken kaikkiaan eläinsuojelulain uudistus on tarpeellinen asia ja sikäli tietenkin voimme olla tyytyväisiä, että se vihdoin on saatu tässä salissa näinkin pitkälle eli jo toiseen käsittelyyn asti. Kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että eläinsuojelulaki ei merkitse kuitenkaan mitään radikaalia uudistusta eli eläinsuojelun taso ei Suomessa tällä lakiuudistuksella kertaheitolla nouse.

Valiokunnan tekemät linjaukset ovat eläinsuojellisesti ja eettisesti hieman ristiriitaisia eli tavallaan toisiin eläinsuojelukysymyksiin kiinnitetään suurempaa painoa kuin toisiin. Ehkä tämä on johdannainen siitä, että eräät asiat, kuten häkkikanalakysymys, ovat olleet enemmän esillä julkisuudessa ja niihin on puututtu. Tämä ei, arvoisa puhemies, merkitse sitä, etten pidä erittäin tärkeänä sitä, että ponsiesitys, joka valiokunnan mietintöön sisältyy, saatetaan voimaan. Se on laadultaan erittäin merkittävä uudistus.

Kuten jo ensimmäisessä käsittelyssä totesin, on olennaista, että häkkikanalakielto saatetaan voimaan ehdottoman takarajan mukaisena. Näin tuottajat voivat valmistautua uuteen tilanteeseen ja laatia uudenlaisia investointeja. Toisaalta häkkikanalakielto koskee myös suurta määrää eläimiä, joten se on siinä mielessä eläinsuojellisesti laaja-alainen kysymys.

Laadin lakiesityksen käsittelyn alkuvaiheessa viime syksynä lakialoitteen, jossa pyrin saamaan eläinten lajityypillisen käyttäytymisen vakavaksi ohjenuoraksi koko eläinsuojelulakiin. Lakialoite sai varsin nuivan vastaanoton valiokunnassa. Ymmärtääkseni ministeriön kommentit olivat myös nuivia. Tämä siis siitä huolimatta, että Ruotsissa lajille ominaiset käyttäytymistarpeet on otettu mukaan eläinsuojelulakiin ja siellä myös alemmissa säädöksissä ja ohjeissa on hyvin seikkaperäisesti selostettu, mitä lajityypillinen

käyttäytyminen merkitsee. Mitään esteitä Suomessakaan ei olisi ollut sille, että samantyyppinen uudistus olisi saatettu voimaan.

Koska valiokuntakäsittely on ollut sellainen kuin on ollut, en näe tässä tilanteessa järkeväksi uudistaa lakialoitteeni esitystä tässä toisessa käsittelyssä eli pykälien kohdalla, vaan tulen tekemään samantyyppisen esityksen lakiesityksen kolmannessa käsittelyssä. Tämä merkitsee siis sitä, että asetuksia ja muita säännöksiä valmisteltaessa lajille ominaiset käyttäytymistarpeet niin tuotanto-, turkis- kuin koe-eläinten osalta pitää ottaa huomioon ja muutoksia pitää seurata niin, että systemaattisesti parannetaan eläinten oloja.

Muita asioita, jotka toisessa käsittelyssä ovat ajankohtaisia, ovat kysymys koiran hännän typistämisestä ja tainnuttamattoman eläimen teurastuksesta. Ed. Tuija Pohjola on tehnyt esityksen, joka on jaettu edustajille ja jonka hän äsken esitteli puheenvuorossaan. Ehdotus liittyy siis siihen, että mannermaisen kanakoiran pennulta voitaisiin häntä typistää. Tässä asiassa yhdyn ed. Hassin näkemykseen siitä, että mikäli jollakin metsästyskoirarodulla on ongelmia hännän terveyden osalta, silloin kannattaa vakavasti miettiä, tuleeko tuota koirarotua ollenkaan käyttää metsästystarkoituksiin, ja mikäli kroonisia ongelmia on muutenkin kuin metsästyksessä, pitääkö tuollaista koirarotua ollenkaan edes jalostaa. Tämä on mielestäni ratkaisu näihin häntäkysymyksiin, ei siis koiran hännän typistäminen.

Lakiesityksen toisessa käsittelyssä äänestykseen tulee myös kysymys tainnuttamattoman eläimen teurastuksesta. Itse olen sitä mieltä, että tainnuttamattoman eläimen teurastusta ei pitäisi sallia. Perusteluni ovat sellaiset, että on täysi syy olettaa, että tainnuttamattomana teurastaminen on eläimelle selvästi tuskallisempaa kuin se, että eläin on tainnutettu, eli hallituksen esittämä linja ei ole toimiva. Näin ollen tuskallisuuden vuoksi tainnuttamattoman eläimen teurastusta ei pidä sallia. Uskonnollisia syitä en haluaisi tähän asiaan sekoittaa. Riippumatta siitä, mikä on jonkin teurastustavan uskonnollinen ulottuvuus, mielestäni eläinsuojelukysymyksiä pitää käsitellä eläinsuojelukysymyksinä.

Arvoisa puhemies! Tämän eläinsuojelulain äänestykset toisen käsittelyn osalta ovat perjantaina ja toivon, että niissä saadaan aikaan järkevät tulokset. Kolmannessa käsittelyssä perustelulausumilla voidaan evästää suomalaista eläinsuojelusäännöstöä järkevään ja eettiseen suuntaan.

Ed. Lamminen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L e h t o s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttila puheenvuorossaan totesi, kun hän käsitteli koiran hännän typistämistä, että koirat, joilla olisi tarvetta hännän typistykseen, tulisi poistaa kokonaan metsästyskäytöstä. Tämä kuulostaa kyllä metsästäjien ja kanakoiramiesten ja ylipäätään kennelväen korvissa varsin oudolta ratkaisulta, koska tätä kautta tämä hieno jalo harrastus tulisi kärsimään hyvin vahvasti, jos tällaiselle tielle lähdettäisiin. Minun mielestäni ei ole mitään ongelmia jatkaa tätä vanhaa käytäntöä, joka meillä Suomessa on ollut, että hyvin pienenä koiranpennulle tehdään tämä operaatio, joka on varsin kivuton. Tätä kautta ongelmat, jotka myöhemmin tulisivat koiralle metsästystilanteessa, on poistettu.

Todettakoon, että ainakin käsitykseni mukaan kaikki isot kennelmaat Euroopassa, kuten Saksa, Ranska, Englanti ja Italia sallivat koiran hännän typistämisen puhumattakaan USA:sta, jossa tämä on hyvin tyypillistä. Tähän liittyy hyvin paljon tunnelatausta ja jossain määrin myös tietämättömyyttä, kun epäillään sitä, että koira, jolta häntä typistetään, kärsii tästä operaatiosta. Meillä on tarkkoja tilastoja kentältä, että hännistä, joita ei ole typistetty, noin puolet vioittuu ja koirat joutuvat operointiin myöhemmässä vaiheessa, mikä on erittäin kivulias toimenpide.

Ed. Pohjola teki hyvän esityksen ja tulen osaltani yhtymään tuohon esitykseen perjantaina.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uosukainen.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni kantani on aivan johdonmukainen. Mikäli siis jokin toiminta kuten metsästys vaarantaa koiran terveyden, niin ratkaisuna ei ole se, että pennulta typistetään häntä, vaan joko metsästystapoja on muutettava tai muuten on myötävaikutettava siihen, että näitä ongelmia ei myöhemmin koiralle pääse syntymään. En kyllä näe eläinsuojelullisesti järkevänä ed. T. Pohjolan tekemää esitystä. Se ei ole mielestäni eettisesti kestävä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttila äskeisessä puheenvuorossaan ku-

vaili lähestymistapaansa eläinsuojelulain uudistukseen. Hän kuvaili lain edistysaskeleita ja ristiriitoja. Yhdyn niihin käsityksiin enkä ryhdy niitä enää toistamaan. Minusta hän perusteli ne tavattoman hyvin.

Aivan puheenvuoroni aluksi, puhemies, vastaisin koiranhäntäkeskusteluun ja ed. T. Pohjolan vaatimuksiin nimenomaan seisovien lintukoirien häntien typistämisestä. Muistan hyvin sen ajan, kun Suomessa vielä sai koiran korvia typistää. Ei siitä kovin kauan aikaa ole, kun koiran korvien typistäminen kiellettiin. Silloinkin käytiin erittäin kova taistelu tästä asiasta ja sanottiin, että koirien korvasairaudet, korvatulehdukset ja myös vammautumiset lisääntyvät suunnattomasti. Kun sitten kuitenkin korvien typistäminen kiellettiin, huomattiin siinäkin asiassa, että loppujen lopuksi kauneus on sittenkin katsojan silmässä. Korvien typistäminenkin oli tietysti ennen kaikkea syntynyt niistä ulkonäkövaatimuksista, joita ihmiset olivat asettaneet eri roduille. Kun totuttiin siihen, että ennen pystykorvaisilla roduilla olivatkin korvat ihanasti lerpallaan, huomattiin, ettei niitä vammoja sitten niin tullutkaan. Keskustelu korvien typistämisestä on kokonaan tyyntynyt eikä minkäänlaisia vaatimuksia Suomessa enää sen suhteen ole.

Nyt käydään ihan samaa keskustelua häntien typistämisestä ja mitä erilaisimpia ristiriitaisia väitteitä esitetään. On varmasti aivan totta, että sattuuhan pientäkin pentua hännän leikkaaminen ja kipeähän se varmasti on, mutta toistan sen mitä sanoin edellisessä käsittelyssä. On syytä olettaa, että koira tuntee amputaatiokipuja ihan siinä kuin ihminenkin. Ennen kaikkea häntä on koiran sosiaalisen kanssakäymisen väline, jolla se keskustelee niin lajikumppaneittensa kuin ihmistenkin kanssa.

Minusta ei voi välttyä vaikutelmalta, että koiran vammautumisuhkaa on suuresti liioiteltu. Olen hyvin paljon liikkunut koiraharrastajien joukossa. Valtaosaltaan vammautumiset ovat olleet kyllä tassujen vammautumisia, pullonpohjiin astumisia, risuihin repimisiä ja erilaista muuta, kynnen katkeamista lenkkipolulla, eikä sen sijaan häntien vammautumista. Häntien vammautumiset, joita minä tiedän, ovat hissin oven väliin jäämisiä, ja niitä varten tuskin kuitenkaan typistystä on tarkoitus järjestää.

Ihan vakavasti ottaen, puhemies, kun tässäkin kuitenkin vakavasta asiasta on kysymys, niin ihmettelen ajatusta siitä ja vetoamista siihen, että spanieli töpöhäntäisenä selviäisi kaislikossa paremmin. Ei kukaan ole kuitenkaan esimerkiksi tullut vaatineeksi noutajan hännän typistämistä, jolle taas tuuhea saukonhäntä on rotuominaisuus ja koko koiran komistus ja oleellinen siinä, miten se liikkuu ja toimii. Minun tietääkseni kaislikossa Suomessa noutaja on kuitenkin ylivoimaisesti käytetyin ja hyvin toimeentuleva myöskin metsästyksessä, jos sitä halutaan harrastaa.

En mitenkään ymmärrä lintukoiraihmisten ajatusta siitä, että juuri seisovan lintukoiran häntä olisi uhanalaisin. Ette kai te nyt niin kauhean harhaan haulikolla osoita? Ymmärtäisin, jos te vaatisitte luolakoirien häntien typistämistä. Kai nyt voi jotenkin kuvitella, että hännällinen luolakoira olisi ahtaassa tilassa uhanalainen, mutta en ymmärrä, mikä uhka esimerkiksi peltoaukealla seisovan koiran häntää erityisesti vaanii. Eli kyllä minun johtopäätökseni ... Heiluttaahan koira häntäänsä kotonakin. Se kolhii sitä huonekaluihin jne. ilman mitään suurempaa vammautumisriskiä, ed. Lehtosaari, kun siellä osoitatte, miten koiran häntä heiluu. Minusta tässä on kysymys ihan samasta kuin korvien typistämisessäkin, että kauneus on katsojan silmässä. Kysymys on siitä, minkälaisia ominaisuuksia me itse luojan luomille luontokappaleille pyrimme aikaansaamaan.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, josta ajattelin häntien lisäksi puhua, on häkkikanalat. Minusta siinä on kysymys hyvin laajamittaisesta parannuksesta, jos häkkikanalakielto saadaan aikaan, hyvin suuria eläinmääriä koskevia elinolosuhteiden parantamisesta. Olin hyvin iloinen siitä, että valiokunta päätyi siirtymäajalla kieltämään häkkikanalat. Olen ollut hyvin pettynyt, kun olen kuullut, että sitä päätöstä oltaisiin nyt vesittämässä niin, että se todellisuudessa hyvin vähän enää käytännössä merkitsisi.

On kiistatonta, että kanat elävät häkkikanaloissa erittäin ahtaasti ilman mahdollisuutta pienimpäänkään liikkumiseen. Kun jotkut ovat kysyneet, paranisiko Suomessa häkkikanojen asema sillä, että otettaisiin yksi kana pois häkistä, niin kasvattajien vastaus on se, että ei voida poistaa sitä yhtäkään kanaa sieltä, koska sen jälkeen, jos ne pääsevät liikkumaan, ne raatelevat toisensa ja vahingoittavat toisiaan, koska ne elävät niin ahtaasti, että ne hermostuneina ryhtyvät väkivaltaisiksi toisiaan kohtaan. Näin olen kuullut kasvattajien sanovan.

Joka tapauksessa me tiedämme, että kanat elävät häkeissä verkkopohjalla, mistä aiheutuu runsaasti jalkavammoja. Häkkikanoilla on myös

esiintynyt erittäin paljon siipivammoja. Nämä kaikki vammautumiset ovat kiistattomasti näytettäviä. Kun täällä puhutaan suomalaisten häkkikanaloiden hyvästä tasosta, niin uskon, että suomalaiset häkkikanalat ovat puhtaita ja ravitsemus varmaan toteutetaan kaikella sillä tiedolla, mitä suinkin on olemassa. Mutta muut olosuhteet ovat kertakaikkisen sietämättömiä kanan kannalta, jonka pitäisi kuitenkin pystyä luontaisesti liikkumaan, kuopimaan, tekemään pesää, istumaan orrella jne.

Valiokunta antoi siirtymäaikaa vaihtoehtoiseen tuotantoon siirtymiseksi kymmenen vuotta. Se on pitempi aika kuin mitä tällä hetkellä käytössä olevat häkit kestävät. Kymmenen vuoden aikana on kaikki tällä hetkellä käytössä olevat häkit uusittava täydellisesti. Kymmenen vuoden aikana on mahdollisuus suunnitella monenlaisia vaihtoehtoisia tuotantoyksiköitä. Niistä voi käydä ottamassa mallia ulkomailta. Sveitsissä on erittäin monipuolisesti kehitetty vaihtoehtoisia malleja, samoin Ruotsissa. Tiedämme, että Suomessakin on jo ilmaantunut ensimmäisiä valistuneita ja markkinat hyvin oivaltavia tuottajia, jotka myös osaavat eläinsuojeluvaatimukset ottaa huomioon.

Minä väitän nimittäin, että vaihtoehtoisiin tuotantomuotoihin siirtyminen olisi paitsi kanan kannalta huomattava parannus, se olisi parannus pitkän päälle myös tuottajalle. Kun jatkuvasti perustellaan taloudellisilla seikoilla häkkikanaloissa pysymistä, niin minusta se perustelu kulkee täsmälleen väärään suuntaan. Kun sanotaan, että emme me pysty kilpailemaan Euroopasta tulevien halvempien munien kanssa, niin sehän pitää aivan paikkansa, emme pystykään, emme määrillä. Sen vuoksi minusta pitäisi kilpailla laadulla kuluttajien suosiosta, osoittaa kyky hoitaa tämä asia pehmeämmin myös eläimen olosuhteet huomioon ottaen.

Meillä on tällä hetkellä tiedossa, että Eurooppaan menisi vaihtoehtoisesti tuotettuja kananmunia niin paljon kuin sinne vain pystyttäisiin tuottamaan. Miksi me emme olisi etunenässä tuottamassa niitä? Miksi emme ottaisi ensimmäistä askelta, etuaskelta juuri tällä rintamalla? Miksi meidän pitäisi jäädä odottamaan määräystä EU:lta? Silloin kun kaikki ovat samassa rivissä samalla viivalla, olemme jälleen jäämässä jälkeen, jos jäämme odottelemaan määräyksiä EU:sta.

On tehty tutkimus siitä, miten kuluttajat suhtautuvat näihin asioihin. Sen mukaan 70 prosenttia olisi valmis maksamaan kananmunista hieman enemmän, jos ne olisi tuotettu nykyistä paremmalla tavalla. Näistä 70 prosentista puolet olisi valmis maksamaan jopa 3 markkaa lisää kilolta, jos tietäisi, että tuotanto on tapahtunut nykyistä paremmissa olosuhteissa.

Vaikutusta kuluttajiin on myös erittäin runsaasti tässä keskustelussa toistettu ja on annettu ymmärtää, että vaihtoehtoiseen tuotantoon siirtyminen aiheuttaisi sellaisen hinnankorotuksen, että kananmunien menekki olisi jotenkin vaarassa tai että kuluttajat sen johdosta esimerkiksi siirtyisivät Euroopasta tuotettuihin kananmuniin. Minusta tämän täytyy olla väärä johtopäätös. Kun on tehty laskelmia siitä, kuinka paljon suomalaiset keskimäärin henkeä kohti kuluttavat kananmunia, niin suomalainen kulutus on hieman toistasataa markkaa vuodessa. Jos hinnannousu olisi 10 prosenttia vaihtoehtoiseen tuotantotapaan siirtymisen johdosta, me puhumme kaiken aikaa ehkä noin 15 markan kustannusten noususta kuluttajalle vuodessa. Jos se on parikymmentä prosenttia, päästään päälle kahdenkympin nousuun vuodessa. Sillä rahalla ei saa edes elokuvalippua tietääkseni. Tavattoman pienistä vuositasolla mitatuista muutoksista on silloin kysymys.

Olen ymmärtänyt, että kuluttajat mieluummin ottavat vastaan tämän muutoksen. Minusta on kovin kummallisella tavalla peloteltu nimenomaan sillä, että jos emme pysy häkkikanalatuotannossa, niin eurooppalaiset tuottajat tulevat tänne. Suomalaiset suhtautuvat tavattoman kunnioittavasti suomalaiseen tuotantoon ja sen tuloksiin. Sehän on nähty halvan lihan tullessa Suomeen. Ainakin minun kokemukseni mukaan suomalaiset kuluttajat kysyvät hyvin tarkoin, mistä liha on peräisin, ja erittäin usein valitsevat nimenomaan suomalaisen lihan silloinkin, kun hinta on lähes kaksinkertainen ulkomaiseen verrattuna. Minusta suomalaiset ovat erittäin uskollisia kotimaiselle tuotannolle, mutta vaativat myös, että sen pitää olla laadullisesti hyvätasoista. Tämä kaikki minusta tällä hetkellä todistaa munien vaihtoehtoisen tuotannon puolesta.

Arvoisa puhemies! En jatka pidempään. Tyydyn vielä lopuksi sanomaan teurastustavoista sen, että tässäkin asiassa minun ajatukseni kulkee samoin kuin edellä puhuneen ed. U. Anttilan, joten tyydyn tämän toteamaan enkä käy toistamaan hänen perustelujaan.

Ed. Aura merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Vähänäkki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy lausua tunnustus ed. Hämäläisen puheenvuorolle. Se poikkesi monesta aikaisemmasta sikäli, että se oli looginen, vaikka kaikilta osin en yhdykään hänen näkemyksiinsä.

Nimittäin hyvin selkeä epäloogisuus sävyttää kaikkia muita puheita. Esimerkiksi on viitattu siihen, että nauta voi kärsiä shektauksessa. Mutta sehän kuolee kuitenkin pian eikä joudu tässä elämässä kärsimään. Muistan, että jo keskiajalla, kun ihminen tuomittiin kuolemaan, ei ollut mitään lisärangaistuksia, häntä ei piinattu, vaan hänen annettiin arvokkaasti kuolla sillä metodilla, mikä kuolemanrangaistuksessa oli.

Koiran häntiä ei saisi typistää, vaikka useimmilla koirilla on erittäin iloinen ja hellyttävä elämä edessään ja tuskin muistavat sitä pientä kipua, mikä ehkä viikon aikanaan kestivät.

Kanan häkkikasvatusta taas ei sallittaisi, vaikka se ei voi muuta kuin istua koko ikänsä. Ainoat toiminnat ovat ruoansulatus ja suvun jatkaminen.

Kyllä asioissa pitäisi ainakin jonkinlainen järjestelmällisyys olla, kun näitä kannanottoja esittää.

Ed. Kalli (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta häkkikanalakielto on sen kaltainen asia, jossa pitäisi edetä niin, että tehdään laajempia kieltoja. Yhden, kahden tai kolmen maan kielto ei saavuta sitä tavoitetta, mitä ed. Hämäläinen puuhaa. Tai jos Suomi sen päättäisi tehdä, Suomella pitäisi olla mahdollisuus suojata omaa tuotantoa ja kieltää se mahdollisuus, että muualta suuremmassa yksikkökoossa tuotetut häkkikanalamunat pääsevät Suomeen tulemaan. Minusta tämä on yksinkertainen ja selkeä asia.

Toisaalta häkkikanalan vaihtoehtoa lattiakanalaa pitää kehittää ja kehitystyötä pitää voida edistää. Kuitenkin sillä tuotantotavalla tuotetut munat tällä hetkellä eivät ole yhtä laadukkaita. Ei kuluttaja välttämättä tiedä, että vaihtoehtoinen muna laadultaan tällä hetkellä on heikompaa ja huonompaa. Kun se mahdollisesti kuluttajalle selviää, onko hän silloin enää valmis likaisesta munasta esimerkiksi maksamaan 3 markkaa enemmän.

Minusta molempia tuotantomuotoja pitäisi voida edistää. Suomen pitää voida toimia niin, että se tekee ratkaisuja yhdessä muiden EU-maiden kanssa. Toivon, että asiaan löytyy järkevä ratkaisu, joka mahdollistaa suomalaiselle kananmunatuotannolle jatkossakin mahdollisuuden tuottaa munia tehokkaasti.

Ed. Isohookana-Asunmaa merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Takkula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Hämäläinen esitti puheessaan väitteen, että Eurooppaan, Suomikin tietenkin on osa Eurooppaa, menee vaikka kuinka paljon vaihtoehtoisesti lattiakanalassa tuotettuja kananmunia. Haluan peräänkuuluttaa, mihin laskelmiin tällainen oikein perustuu. Edustajatoveri Pulliainen, jonka "onnellisen kanan munat" aikanaan juuri tällä tavalla lanseerattiin markkinoille, ei miljoonia tehnyt, kun jatkaa täällä edustajana edelleen. Kyllä tässä selkeästi nyt jonkunlainen harha piilee.

Esimerkiksi otettiin lihantuotanto, ja kun ajatellaan, millä tavalla lihan tuonti maahamme on lisääntynyt, ei ole kaukana joulun esimerkki, kun ulkomailta tuli kinkkuja. Ei silloin kysytty, minkälaisessa sikalassa ne on kasvatettu, vaan yksinomaan sitä, että kun niitä sai 10—11 markalla kilo, niin niitä ostettiin jopa kolme neljä kinkkua pakkaseen. Kyllä hintataso on sittenkin se määräävin tekijä näinä ankeina aikoina. Näin kuluttajat ovat näyttäneet reagoivan.

Sitten toinen asia, mitä ed. Kalli sanoi laadusta jne. Laatukriteereitä on hyvin vaikea esittää, että jossakin kanalassa munat olisivat kenties parempia kuin jossakin toisessa riippuen tuotantomuodosta tai kanalan rakenteista.

Tulen varsinaisessa puheenvuorossani kiinnittämään enemmän huomiota kanoihin ja kannibalismiin. Tässä vain ed. Hämäläisen väitteisiin: Mihin ne perustuvat?

Ed. Kallis (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kiinnittänyt samaan asiaan huomiota kuin ed. Takkula eli lihan tuontiin. Ed. Hämäläinen sanoi, että suomalaiset kuluttajat suosivat kotimaista lihaa ja ovat valmiit maksamaan hieman enemmän kotimaisesta lihasta. Nyt puheet ja teot menevät kyllä pahasti ristiin, koska näin ilmeisesti kuluttajat vastaavat, jos heiltä kysytään, mutta kun kuluttaja lähtee kauppaan, silloin hän ostaa tuontilihaa, joka on halvempaa. Tilastothan tämän osoittavat: Suomeen on viime ja tänä vuonna tuotu erittäin paljon lihaa, ja kaikki on mennyt kaupan.

Sitten toinen asia, häkkikanalakielto. Siinä viitataan suureen kysyntään ja siihen, että todennäköisesti 1988 Ruotsi teki päätöksen kieltää häkkikanalat vuodesta 1999 lähtien. Nyt ne kokemukset, mitä Ruotsissa on, ovat johtamassa siihen, että Ruotsi aikoo purkaa tämän päätöksen. Ilmeisesti päätös oli huono, kun se aiotaan purkaa. Miksi me sitten seuraisimme ja tekisimme päätöksen, jonka muutaman vuoden kuluttua toteamme huonoksi ja haluamme purkaa?

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jouluinen kinkkumylläkkähän johtui siitä, että kauppiaat alensivat myös kotimaisen lihan hintaa, ja se pani monen asiakkaan pään aivan pyörälle.

Meillä, jotka olemme saaneet maistaa tavanomaisissa, perinteisissä oloissa kasvaneiden kanojen munia, on kokemusperäistä tietoa siitä, mikä ero niiden maussa on verrattuna mauttomiin, usein jopa sivumakuja omaaviin, häkkikanaloista massatuotantona tulleisiin muniin. Tai ulkomailla, siellä missä olette saaneet maistaa perinteisellä tavalla kasvatettujen kanojen munia, maku on todella erittäin paljon parempi kuin se, mikä on normaalissa häkkituotannossa. Kuluttaja useimmiten äänestää nimenomaan makuasioiden puolesta.

Minulle ainakin kauppiaat ovat kertoneet, että kuluttajat tällä hetkellä erittäin tarkoin kysyvät elintarvikkeista, ovatko ne suomalaisia. Arvoisa puhemies, tänään, Kalevalan päivänä, kauppiaat sanovat, että kuluttajat vastauksen kuultuaan valitsevat yleensä kotimaisen.

Ed. L a h t e l a: Arvoisa puhemies! Heti aluksi voisi todeta ed. Takkulalle ja ed. Kalliksellе kotimaisuudesta ja lihan ostamisesta. Ainakin viime joulumarkkinoilla kävi Pohjois-Karjalassa sillä tavalla, että kotimaista kinkkua ei ollut enää saatavana. Jostain syystä kotimaasta ei saatu niin paljon irti lihaa ja ihmiset odottivat kinkkuja, että edes jotakin saisivat. (Ed. Aittoniemi: Maatalous on ajettu niin ahtaalle!) — En tiedä, mistä lie johtunut.

Minusta ei pitäisi ollenkaan hävetä sitä, jos suomalaiset olisivat eturivissä tekemässä joitakin asioita. Ei sillä tavalla, että todetaan, että jossakin muussa maassa ei ole tehty, tai odotetaan, että muut maat tekevät aikaisemmin ratkaisuja. Meillä on häkkikanalakiellossa kymmenen vuoden siirtymäaika ajateltu tehdä. Se on sen verran pitkä siirtymäaika, että siinä ennättää jo sopeutua ja katsoa, mitä tehdään, ja muokata myös asenteita toisilta, muiden maiden ihmisiltä, että me olemme siirtymässä tällaiseen. Meidän vahvuutemme tulee myös markkinoilla olemaan se, että tuodaanpas teille onnellisia munia myytäväksi.

Minusta häkkikanala kokonaisuutena edustaa tehokkuuden maksimointia. Siinähän kanat on ahdettu tosissaan pieniin häkkeihin, joissa ei pysty kääntymään, ei liikkumaan eikä tapaamaan toisia kanoja; kanat ovat koko ikänsä häkkiin suljettuina. Ei se voi millään olla terve tapa. Minä näen siinä yhtymäkohdan teolliseen ajatteluun, sellaiseen, että pitää olla laitos, josta tulee peräpäästä tehokkaasti munia mahdollisimman vähällä työllä. Kanat ovat koneen osia, jotka ovat kuitenkin eläviä. Minusta ajattelutapa on siinä mielessä väärä.

Olisi odottanut, että valiokunnan mietintö, jossa olin itse kovasti tukemassa kymmenen vuoden siirtymäaikaa, saisi laajan kannatuksen, mutta ilmeisesti täällä ollaan sorvaamassa siihen jotain väljennyksiä. Se on valitettava asia sinällään.

Ed. Hämäläinen ansiokkaasti puhui hintapolitiikasta, mitä se vaikuttaa perhettä kohti, mitä yhtä kuluttajaa kohti, vaikka maksetaankin kovempi hinta. Minusta se ei voi kaatua, vaikka hinta nousisi enemmän kuin 20 prosenttia. Jos se on muutamasta kympistä kiinni, niin se meidän pitää yksinkertaisesti maksaa. Minä en ainakaan nau'u yhtään ja sanon myös omille lajitovereilleni, etteivät nau'u sitä. Me syömme paljon muutakin kuin kananmunia, ja sinällään se ei ole kustannuskysymys elämisen tarpeissa.

Sitten siirryn toiseen aiheeseen, joka todennäköisesti tulee äänestyttämään myös, ns. rituaaliteurastukseen. (Ed. Kallis: Ei sellaista ole!) — Joku heitti vastaväitteen, että ei sellaista ole. Kyllä minusta se on rituaaliteurastus yhä edelleen. Lihan tarkastusasiantuntijoiden mukaan lihan veren määrässä ei ole eroa, onpa eläin teurastettu perinteisellä teurastustavalla, joka Suomessa on, eli tainnutetaan ensin ja sitten otetaan veren lasku, taikka shektauksella, jossa otetaan veren lasku ensin ja sitten tainnutetaan. Laadultaan lihat ovat yhtä hyviä. Mitä muuta se voi sitten olla kuin vanha uskomus ja jäänne, rituaali, joka aiotaan tuoda meidän lakiimme? Noin perustelisin sen kohdan.

Hiljattain käytiin keskustelua suomalaisen kulttuurin säilymisestä, säilyykö se vai eikö säily. Myös tätä teurastustapaa voi kuvata siinä mielessä, että sehän muuttaa suomalaista kulttuuria, koska se aikaisemmin ei ole kuulunut tähän kult-

tuurin. Nyt tuodaan uutta virtausta jostakin muualta, lämpimistä maista uskonnollista perää olevaa kulttuuria, joka on muuta, mitä meillä on perinteisesti ollut suomalaisessa yhteiskunnassa. Jollakin tavalla se tuntuu hassulta ajatukselta, mutta näin se on. Tämä on yksi muru tavallaan suomalaisen kulttuurin muuttamisessa. Sitä perustellaan sillä, että se on suvaitsevaisuutta. Samalla tavalla suvaitsevaisuuden nimissä muutetaan monia asioita ja on jo muutettu. Kohta on ihan sama, menemmekö Tanskaan tai mihin hyvänsä maahan. Siellä on ihan samanlainen kulttuuri. Me haemme mallit jostakin muualta, esimerkiksi homoparien salliminen, lakiin kirjaaminen, adoptiojuttu vielä, on ihan luonnonvastainen juttu. (Ed. Laakso: Kuuluuko se eläinsuojelulakiin?) — Se on vain kuvausta tavallaan kulttuurin muuttumisesta. Se ei ole eläinsuojelupuolella. En sano mitään siitä. (Ed. Aittoniemi: Homot eivät käyttäydy lajityypillisesti!) — Eivät!

Siinä mielessä ne, jotka tavallaan muutosta ovat vastustamassa myös 33 §:n teurastustavan osalta, että ei hyväksyttäisi uskonnollista teurastustapaa, leimataan sitten antisemitisteiksi, vanhoillisiksi, rasisteiksi, ahdasmielisiksi, mitä kulloinkin kuulee. Se kuvaa tavallaan sitä, että suomalaista näkökulmaa, kansallista näkökulmaa ei voisi tuoda esille, meidän lainsäädännössämme ei sitä pitäisi olla vaan se on suvaitsemattomuutta. Minusta on päinvastoin meidän velvoitteemme tuoda esille meidän omaa kansallista näkökulmaamme eduskunnassa, koska ollaan suomalaisia kansanedustajia.

Liian pitkälle tällainen salliminen, estottomuus, sehän johtaa kulttuurin rapistumiseen. Enää ei eroteta, mikä on kansallista, mikä ei. Niin kuin aikaisemmin totesin, jos ihan puhtaasti asiaa teknisesti tarkastellaan, mitä kyseinen teurastustapa tarkoittaa, siinä ei lihassa ole eroa. Toiseksi eläinlääkärit, jotka olivat asiantuntijoina valiokunnassa, kiistattomasti eivät voineet osoittaa sitä, ettei se tuottaisi ylimääräistä kipua ja tuskaa. Eläinsuojelulain koko lähtökohta on se, että sen pitäisi mahdollisimman vähän tuottaa kipua ja tuskaa. Joku sanoi aikaisemmin, että no, kuoleehan se kuitenkin, taisi olla ed. Vähänäkki. Lopullisesti on näin.

Siinä vaiheessa, kun käydään yksityiskohtaista, pykäläkohtaista käsittelyä, tulen tekemään ehdotuksen, että uskonnollisista syistä johtuva teurastustapa poistettaisiin 33 §:stä.

En malta olla puuttumatta vielä lopuksi koiranhäntäjuttuun, koska se on myös mieltäni askarruttanut kovasti. Mikä oikeus meillä ihmisinä on muuttaa eläimen ulkonäköä, mikä oikeus meillä on silpoa häntiä, mitä hyvänsä osia eläimestä ulkonäön vuoksi? Se ei ole hyvä peruste, jos sanotaan, että vammautuu metsästyksessä. Ainakaan minä en pidä sitä hyvänä perusteena. Minulla itselläni on Saksan metsästysterrieri. Kun käydään sorsajahdissa, niin häntä on ainut elin, mikä koirasta näkyy, kun se lähtee uimaan järvessä. Ei siitä paljon muuta näekään. Sieltä se aina käy kaislikosta sorsan hakemassa eikä ole ainakaan tähän mennessä vammautunut. Niin kuin aikaisemmin on todettu, häntä on koiralle hyvin tärkeä viestitysväline. Se on elin, jolla koirat puhuvat myös ihmisille. Vaikea on tietysti sanoa, kun ei ole koira, miltä se tuntuisi, jos häntä katkaistaisiin poikki. Mutta voisi kuvitella.

Arvoisa puhemies! Tässä tärkeimmät tällä kertaa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En voi henkilökohtaisesti hyväksyä sitä, että tuotannollis-taloudelliset syyt estävät eläinsuojelun toteutumisen tämänkin lain yhteydessä. Nyt käy sillä tavalla, on sitten ketuista, kanoista, mistä hyvänsä kysymys, että tuotannollis-taloudelliset syyt estävät eläinsuojelun toteutumisen.

Mutta kun aikaisemmin ed. Rajamäki ja nyt ed. Lahtela perustelivat muun muassa kanojen osalta kehitystä sillä, että meidän pitäisi olla joka suhteessa esimerkkinä Euroopalle, olla edelläkävijä joka asiassa. Tämä peruste on väärä sikäli, että jos me siihen menemme, että me tuotannollis-taloudellisista syistä tinkien olemme joka asiassa esimerkkinä, meidän käy hyvin huonosti Euroopassa. Me olemme nyt edelläkävijä työttömyyden suhteen. Jos joka suhteessa pyritään samalla tavalla olemaan kilttejä esimerkkejä, niin meille käy huonosti yhteiskunnassa. En hyväksy siis tämän tyyppistä periaatetta tässä asiassa. Peruste on väärä. Meidän täytyy joka tapauksessa ottaa huomioon se, että meidän täytyy elää tässä maassa. Siinä mielessä esimerkin näyttäminen joka asiassa saattaa viedä meidät kovin ahtaalle tulevaisuudessa.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Lahtelan puheenvuoro oli mielestäni ristiriitainen. Hän puhui kansallisista näkökulmista loppuosassa ja vastusti niitä alkuosassa, tai esitti häkkikanalakieltoa Suomeen EU:n tahtia nopeammin. Ed. Lahtela on monesti puhunut myös työllisyydestä. Ed. Lahtela, asia

on niin, että jos lähdemme Suomessa siitä, että emme suosi kotimaista työtä ja tuotantoa vaan lähdemme EU:ta nopeammin säännöksillä suosimaan muiden maiden tuotantoa, se on erittäin huono tie. Se on mielestäni väärää sinisilmäisyyttä, väärää nöyristelyä.

Sitä paitsi se johtaa vain siihen, että Suomessa syödään häkkikanalamunia edelleen mutta ne vain tuotetaan muissa maissa. Ei se johda siihen, että söisimme täällä välttämättä lattiakanalamunia, vaan päinvastoin se johtaa vain tuonnin suosimiseen. Tulen lopuksi siihen, että yksi työllisyyden parantamisen edellytys Suomessa on se, että suosimme suomalaista työtä ja tuotantoa silloin, kun se on mahdollista. Tällainen nöyristely, jota tässä esitetään, on aivan väärää politiikkaa.

Ed. K a l l i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lakiesitys sallii uskonnollisen tavan teurastaa, jossa verenlasku ja tainnutus tapahtuvat samanaikaisesti. Kuitenkin lakiesitys edellyttää tiukkaa valvontaa, eläinlääkärinhän pitää olla koko ajan paikalla. Valvonta on erittäin tiukkaa ja valvottua, millä varmistetaan, että tällä tavalla teurastaen eläimelle ei tuoteta kipua sen enempää kuin jollakin muulla perinteisellä tavalla. Asiantuntijakuulemisessa valiokunnassa selvästi asiantuntijoista esimerkiksi eläinlääketieteen professori Pekkanen oli sitä mieltä, että tämä tapa teurastaa eläimen kannalta on vähintäänkin yhtä kivuton kuin jokin muu tapa. Kiistaa siitä, tuotetaanko kipua tai särkyä, on vaikea mitata, koska eläin ei pysty puhumaan. Ainoastaan koirat, jotka hännällään viestittävät, kykenevät ilmaisemaan.

Edelleen kananmunien tuotantoon. Kun puhutaan vaihtoehtoisesta tuotannosta, lattiakanalasta ja mummon kananmunista, yleensä meille piirtyy kuva sellaisesta tuotannosta, jossa kesäaikana jollakin mökillä on muutama kymmenen kanaa. Nämä munat maistuvat tietenkin ruokintatavasta johtuen erilaisilta. Näiden munien maku sekoitetaan johonkin vaihtoehtoiseen tuotantomuotoon, joka kuitenkaan ei pidä paikkaansa. Minusta työllistävä merkitys kotimaisen tuotannon puolesta on jo perustavaa laatua ja siitä on syytä pitää kiinni.

Ed. J. K u k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koska lajityypillisen käyttäytymisen ja luomakunnalle ominaisen käyttäytymisen perusteella en uskalla Kukkosena puhua paljon kanoista, otan kantaa mieluummin teurastusasiaan vastauspuheenvuorossani.

Sanon, että ihmettelen sitä, miten keskustelussa ei mene perille kaksi asiaa. Toinen on se, että kysymys ei ole rituaaliteurastuksesta vaan siitä, että on olemassa islamilainen tapa teurastaa, on olemassa juutalainen tapa teurastaa ja että nämä teurastustavat ovat sinänsä aivan yhtä tasa-arvoisia meillä ja meidän maailmanosassamme käytössä olleen teurastustavan kanssa. Toinen on se, että myös näissä uskonnoissa on erittäin korkea eläinsuojelullinen käytäntö. Sitä osoittaa se, millä tavalla juutalaisuudessa suhtaudutaan metsästämiseen. Sitä osoittaa myös se, miten islamilaisuudessa on hyvin monia sellaisia piirteitä, joissa eläintä yritetään suojella. Näin tapahtuu muun muassa niissä teurastamoissa, joissa pystytään tänäkin päivänä tämä asia hoitamaan esimerkiksi sillä tavalla, että kaatamisesta ei tule ongelmaa, niin kuin on yritetty nostattaa.

Ihmettelen myös edustajatoveri Lahtelan käyttäytymistä ja puhetta kansallisesta kulttuurista, koska kulttuuri ei säily sillä, ettei sallita toisten kulttuurien olemassaoloa oman kulttuurin keskellä. Kulttuurit ovat aina vuorovaikutuksessa, ja vasta siinä vuorovaikutteisessa tilanteessa myös syntyy sellaista, jossa kukin kulttuuri näyttää oman korkean sivistystasonsa tai sen puutteen. Nyt on kyse siitä, sallimmeko tämän kulttuurin keskellä myös toisten kulttuurien olemassaolon.

Ed. K a l l i s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sekä ed. Kalli ja ed. J. Kukkonen puuttuivat siihen asian, johon aioin puuttua, joten viittaan vain heidän vastauspuheenvuoroihinsa.

Rituaaliteurastuksesta sanoisin, että sellaista tietenkin esiintyy mutta ei ole koskaan Suomessa esiintynyt. Joskus me käytämme näitä termejä väärin, joskus sillä ei ole niin suurta merkitystä, joskus sillä on erittäin suuri merkitys. Mielestäni tässä keskustelussa ei pitäisi sotkea rituaaliteurastusta shektaukseen. Shektaus on aivan eri asia kuin rituaaliteurastus. Pitää muistaa, että shektaus on sallittua tänä päivänä Suomessa. Nyt se jonkin verran kiristyy, ja niin kuin ed. Kalli totesi, on lausuntoja niiltä henkilöiltä, jotka ovat valvoneet kyseistä teurastusta ja teurastamistapaa, ja he toteavat, että se ei aiheuta eläimelle kipua ja tuskaa enempää kuin perinteinen teurastamistapa. Silloin minä en voi ymmärtää, minkä takia tätä pitää vastustaa. Laki kiristyy, nyt tänä päivänä siis tainnutus tapahtuu sekunnin kuluttua ja uuden hallituksen esityksen mukaan se tapahtuisi samanaikaisesti.

Toinen asia. En ole kuullut tässä salissa enkä myöskään ulkopuolella, että niitä, jotka tätä vastustavat, olisi syytetty ja väitetty rasisteiksi ja tämä olisi antisemitismiä jne. En minä ole sellaista kuullut, en missään. On aivan turha väittää tuollaista, ei sillä saa sympatiaa puolelleen. Kylmä tosiasia on se, että minä luulen, että te lähdette siitä, että se aiheuttaa kipua ja tuskaa eläimelle, ja me taas olemme eri mieltä.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut, ed. Kallis!

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti selvää, että tässä salissa ei helposti vaihdeta mielipiteitä, vaihdetaan vain ajatuksia. Haluaisin ed. Lahtelalle vastauspuheenvuorossa oikeastaan jatkaa siitä, mitä ed. J. Kukkonen sanoi. Kuten olemme kuulleet, muun muassa eduskunnassa järjestettiin pieni info, jossa juutalaisen teurastustavan tuntijat itse saivat kertoa asioista, ja hehän kertoivat myös suhtautumisestaan metsästykseen. Kävi ilmi, että he eivät lainkaan hyväksy urheilumetsästystä ja hyväksyvät ammattimaisen metsästyksen mutta eivät itse halua käyttää sillä tavoin saatua lihaa. Kyseisen teurastustavan idea on se, että vahingoittuneen eläimen lihaa ei käytetä.

Tämä suhtautuminen metsästykseen todellakin kertoo, että on hyvin vakava eettinen suhtautuminen eläimiin. Ajattelen, että jos tällaista lainsäädäntöä Suomessa ehdotettaisiin suhteessa hirvenmetsästykseen, jossa ammutaan liikkeessä olevaa eläintä monine seurauksineen, mentäisiin kovin tiukoille. Haluan tällä vain vakuuttaa, että ei varmasti ole kysymys mistään eläimille kielteisestä asiasta, puhumattakaan rituaaliteurastuksesta, vaan hyvin eettisestä suhtautumisesta.

Ed. R ä s ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun ed. Lahtela esitteli kysymystä uskonnollisesta teurastuksesta, hän ei mielestäni maininnut sitä, mikä on keskustelun perimmäinen kysymys, nimittäin se, että tässä ovat pohjimmiltaan vastakkain ihmisoikeudet, joihin kuuluu muun muassa uskonnonvapaus ja mahdollisuus omaan kulttuuriin ja sen harjoittamiseen, ja toisaalta eläinoikeudet. Koska mitään selkeää ja yksiselitteistä näyttöä ei ole siitä, että hallituksen esityksen mukainen uskonnollinen teurastustapa aiheuttaisi eläimelle sen enempää kärsimystä kuin muut teurastustavat tai esimerkiksi metsästys, josta on ollut puhetta, mielestäni asiassa nousevat vahvasti esiin kysymykset ihmisoikeuksista.

Eläinten oikeudet ovat arvo sinänsä, mutta ne eivät saa mennä perustavien ihmisoikeuksien edelle. Sen vuoksi hallituksen esittämä uskonnollisen teurastuksen mahdollistava laki on mielestäni hyväksyttävä.

Ed. Lahtela puhui myös suvaitsevaisuudesta ja tällaisesta yltiösuvaitsevaisuudesta. Ajattelen, että uskonnollinen teurastus on tärkeä asia juutalaisten ja muslimien omalle kulttuurille. Mielestäni arkkipiispa Vikström osoitti oikealla tavalla suvaitsevaisuutta, kun hän otti julkisesti toisen uskonnon edustajana kantaa tämän hallituksen esityksen puolesta. Siinä mielessä tässä ei ole kysymys mistään erityisestä yltiösuvaitsevaisuudesta tai suvaitsevaisuuden laajentamisesta, koska tämä käytäntöhän on jo nyt sallittu, minkä eräät aikoisivat kieltää.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on jo kulunut!

Ed. K a r j a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoroni kommentoidakseni tuota teurastustapaa, mutta voin sanoa, että ne vastauspuheenvuorot, mitkä tässä on kuultu, ovat olleet asiaa ja yhdyn niihin.

Lisäksi totean, että en voi jakaa ryhmätoverini ed. Lahtelan käsitystä kansallisesta kulttuurista.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Räsäselle voisi todeta, että minusta eläinsuojelulaki pitää säätää eläinsuojelullisista näkökohdista. Siihen ei pidä sotkea uskontoa. Tämä ei ole uskonnonvapauslaki, ja siinä mielessä tämä lienee ihan selvä.

Ed. Kalli totesi, että samanaikaisuus teurastuksessa voidaan hänen mielestään toteuttaa — taikka laki sanoo näin. Suomen teurastamoeläinlääkärien yhdistys on lähettänyt kirjeen, joka käsitykseni mukaan on jaettu kaikille, ja siinä todetaan, että se on mahdottomuus toteuttaa. (Ed. Zyskowicz: Minä en ole sellaista ikinä nähnyt!) Täällä todetaan, — en tiedä, ymmärtävätkö teurastamojen eläinlääkärit tästä mitään — että keskimääräinen aika ennen kuin tajunta häviää, on 55 sekuntia, jolloin siinä tuotetaan erityistä ylimääräistä kärsimystä ja tuskaa.

Ed. Kallis totesi, että sellaista ei ole väitetty, että ne, jotka ovat jotain muuta mieltä, olisivat rasisteja tai antisemitisteja. Minä väitän nyt vastaan. Olin nimittäin itse valiokunnassa. Juuta-

laisten seurakuntien edustajat jättivät jopa paperilla sellaisen tekstin, jossa lueteltiin erinäköisiä asioita, jopa vedottiin siihen, mitä Saksassa tapahtui joskus aikanaan. (Ed. Kallis: Nyt ollaan Suomessa!) — Joo, mutta siinä todettiin. — Ja syytettiin meitä, jotka olimme vastustaneet, oli nimenomaan minunkin nimeni siinä paperissa. Kyllä minä koin ihan selkeästi, että se oli suunnattu meihin, ketkä oli nimetty siinä paperissa.

Ed. Aittoniemelle voisi todeta, että kyllä minä kuitenkin olen sitä mieltä, että Suomen pitäisi olla edelläkävijä muun muassa tällaisissa asioissa. Ei meidän tarvitse olla sen ihmeempiä kuin muutkaan, mutta me olemme parempia tässä hommassa.

Puhemies: Pyydän lausua äskeisen debatin mittaan ed. Karjalaiselle kiitoksen erinomaisesta vastauspuheenvuorosta. (Ed. Ala-Nissilä: Pituudenko perusteella?) — Ei mitata pituudella vaan sisällöllä, ja määrä ja laatu ovat kaksi eri asiaa! Tämän haluan puhemiehenä todeta, sillä olen nyt pannut merkille, että aika paljon löyhää puhetta maailmaan mahtuu.

Ed. Tahvanainen: Arvoisa puhemies! Meillä kullakin on omakohtaisia kokemuksia eläimistä ja eläintenpidosta, ja ne on yleensä suhteutettu siihen, miten paljon meillä on kokemuksia eläimistä ja miten paljon tunnemme sitä kautta empatiaa eläimiä kohtaan. Osaltaan tietysti kasvatus vaikuttaa siihen, osaltaan myös omat uskontomme.

Agraariyhteiskunnassa ihmiset ja eläimet vielä elivät yhdessä luonnollisesti kanssakäyden, mutta nyky-yhteiskunnassa vain harvoilla on mahdollisuus pitää useita kotieläimiä, saatikka elää eläinten kanssa yhdessä tai harjoittaa maatalouselinkeinoa. Silti eläimillä on nyky-yhteiskunnassa suuri merkitys, ei pelkästään tuotantoeläiminä vaan myös elämysten, kokemusten tuottajina ja terapeutteina muun muassa vammaisille.

Kun ihmisillä on oikeus käyttää hyväksi eläimiä, on ihmisillä myös velvollisuus hoitaa eläimiä mahdollisimman hyvin ja tuottaa eläimelle mahdollisimman vähän tarpeetonta tuskaa, kuten täällä on tullut aiemmin esille.

Eläinten olojen kannalta uusi eläinsuojelulaki on erinomainen asia. Valiokunta on ansiokkaasti käsitellyt eläinsuojelulain kohtia ja laatinut siitä mietinnön. Mietinnössä on muutamia kompromisseja, joita minun mielestäni ei kuitenkaan pitäisi tehdä, koska on kyse kuitenkin eläintensuojelusta, ei mistään muista asioista.

Shektaus on aiheuttanut tässä salissa ja sen ulkopuolellakin hyvin paljon keskustelua, kuten äsken kävi ilmi. Se kuohuttaa mielipiteitä. Oma kantani on se, että shektausta ei tule sallia enää, eikä sen perusteina voida käyttää uskonnollisia eikä mitään muitakaan syitä, vaan eläimille täytyy tuottaa mahdollisimman vähän tuskaa niitä teurastettaessa. Eläin on tainnutettava ennen varsinaisen teurastustoimenpiteen aloittamista. Tämä on ollut sellainen perinne, jota on myös agraariyhteiskunnan aikaan aina toteutettu. Sellaiset ihmiset ainakin, ja teurastajat ovat sanoneet, että kaikki inhimillisesti ajattelevat ihmiset — en kuitenkaan tietenkään juutalaisia tuomitse tämän osalta. Yleensäkin ottaen tämä inhimillisyys on otettu huomioon, ja eläin on tainnutettu ennen teurastusta.

Uskonnot ovat joutuneet antamaan hyvin paljon periksi meidänkin yhteiskunnassamme, muotouttamaan käsityksiään. Nykyisin ei enää teurasteta neitokaisia, ei nykyisin myöskään kielletä aborttia. Nämä muun muassa ovat sellaisia myönnytyksiä, mitä uskonnot ovat joutuneet tekemään, ja niin tulee olemaan tulevaisuudessakin.

Toinen asia, mistä on kiistelty, on tietenkin häkkikanalat. Olen myös tässä asiassa jyrkimmällä kannalla eli kannatan häkkikanaloiden kieltämistä vuoden 2005 alusta. Täällä on ollut keskustelussa ainakin salin puolella kompromissiehdotus, jossa ponneksi laitettaisiin, että mikäli EU:n piirissä säädetään direktiivi, joka kieltää häkkikanalat, mentäisiin tähän mukaan myös Suomessa. Tämähän on täysin huijausta. Se tarkoittaa juuri sitä, että häkkikanaloita ei tulla kieltämään Suomessa. Se tarkoittaa sitä, että äänestäisimme täällä pelkästään joko kiellon tai hyväksymisen puolesta. Eli tämmöisiä kiertoteitä ei kannata käyttää, vaan olkaamme rehellisia sekä kansalaisia että itseämme kohtaan, niin että äänestämme pelkästään kiellosta tai kieltämisen rajoittamisen poistamisesta kokonaan.

Näitten asioitten suhteen, arvoisa puhemies, olen ilmaissut kantani. Toivottavasti äänestystulos tulee myös olemaan positiivinen.

Ed. Mikkola: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksen pääasiallisen sisällön kohdalla todetaan seuraavaa: "Ehdotetun lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua." Tässä on lyhyesti sanottu eläinsuojelulain sisältö ja tarkoitus. Kaikki, mikä tästä

poikkeaa eläinten kohtelun kohdalla, ei tietenkään ole hyvää eläinsuojelua eikä tämän lain tarkoitusperien mukaista. Näitä kaikkia asioita, mitä tässä käsitellään, pitäisi tätä peruslauselmaa vastaan tarkastella.

Totean vain lyhyesti, että olen valiokunnan mietinnön kannalla muilta osin, mutta kysymyksen alainen on tämä uskonnollisista syistä tapahtuva teurastus. Olen sitä mieltä, että koiran hännän typistys pitää kieltää. En sen takia niinkään, että se aiheuttaa kipua, kun pieneltä koiranpennulta leikataan häntä, vaan sen takia, että on luonnotonta, että koirilta leikataan häntä. Se on se luonnottomuus, siihen ei ole mitään erikoista tarvetta.

Häkkikanaloitten kohdalla olen sillä kannalla kuin valiokunnan ponsi on ollut. Tässä on kymmenen vuoden siirtymäaika. Sanon, että se mahdollistaa sinäkin aikana tietysti monenmoisia muutoksia ja voi olla, että sitäkin joudutaan tarkistamaan tavalla tai toisella. Mielestäni siinä on selvä lähtökohtaisuus ja näkemys.

Vähälle täällä on jäänyt keskustelu koe-eläintoiminnasta. Se olisi ollut paljon isompi asia mitä täällä on käsitelty. Sitä ei ole paljoakaan ravisteltu. Tietysti turkistarhaus on toinen, mutta erikoisesti koe-eläintoimintaa olisi pitänyt mielestäni enemmän käsitellä.

Tämmöinen tulevaisuusnäkymä tästä puuttuu jonkin verran. Geeniteknologiaa ei ole käsitelty kauheasti. Geeniteknologia on esimerkiksi Euroopan parlamentissa ollut aikamoisessa keskustelussa koko ajan. Geeniteknologian patentoitavuudet jnp. ovat suuria kysymyksiä, jotka ovat myös eläinsuojelullisia. Niihin varmasti tulevina vuosina joudutaan paneutumaan ja uudella tavalla käsittelemään tätä kokonaisuutta.

Mutta pariin yksityiskohtaan. Ensinnäkin tämä uskonnollisista syistä tapahtuva teurastus. Mielestäni tämä on lakiteknisesti huonosti kirjoitettu. Olen kyllä sanonut tämän ensimmäisessä käsittelyssä mutta sanon sen edelleen. Kun täällä nyt todetaan 33 §:n 1 momentissa, en lue sitä kokonaan: "Eläinten on oltava asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua." Sen jälkeen jatkuu: "Kuitenkin sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään."

Minä olisin jättänyt jo hallituksen esityksestä ja lopullisesti laista sanat "uskonnollisista syistä noudatettava" kokonaan pois eli olisin kirjoittanut tämän kohdan: "Kuitenkin sellainen erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin asetuksessa tarkemmin säädetään."

Miksi? Ensinnäkin sen takia, että jos ed. Kalliksen väite pitää paikkansa, että tämä on yhtä kivuton ja yhtä oikea tapa teurastaa, niin miksi sanotaan, että uskonnollisista syistä sallitaan tämmöinen teurastustapa? Sitä ei ollenkaan tarvita silloin. Ja vaikka oltaisiin sitäkin mieltä, että tämä tulee sallia uskonnollisista taikka näistä syistä, niin lakiin ei pitäisi tätä perustelua pistää eikä käyttää sanoja uskonnollisista syistä. Silloin tähän tuodaan tämmöinen uskonnonvapauskysymys ja tämä laaja näkemys, jota ei pitäisi tässä sanoa. On sanottava ainoastaan, että sallitaan tällainen teurastus, koska tällä sanonnalla ei ole myöskään sitä funktiota, etteivätkö ne ihmiset, jotka eivät uskonnollisista syistä tarvitsisi sitä teurastusta, voi myös syödä tällaista lihaa samalla tavalla ja kaikkea muuta. Tätä sanontaa ei pitäisi tässä lainkaan olla. Olisi ollut paljon oikeampi jättää se pois. Se olisi myös tämän uskontokysymyksen jättänyt aivan erilaiseen keskusteluun, eikä tämä uskontokysymys olisi tullut tänne keskelle. Olisi vain sanottu, että tämä sallitaan, jos ollaan tätä mieltä.

Minä henkilökohtaisesti en ole sitä mieltä, että tämä on hyvä tapa. Mutta jos ollaan tätä mieltä, niin olisi pitänyt jättää jo alusta saakka pois tämä uskontokeskustelu eikä olisi myöskään uskontoja pitänyt asettaa tärkeysjärjestykseen eikä uskonnollisia perusteita. Kun tämä on ollut erityisen tarkan valvonnan ja harkinnan kohteena myös hallituksen piirissä, niin olisi kannattanut vielä hiukan pidemmälle miettiä, että nämä sanat ovat tässä tyhjiä ja tarpeettomia ja olisi täytetty monia asioita.

No sitten toinen kohta, johon jo kyllä aikaisemmin kiinnitin huomiota, mutta kiinnitän siihen huomiota vieläkin ja pidän sitä lapsuksena taikka sammakkona tätä voimaantuloasetusta. Eli voimaanpanon 66 §:n 3 momentti kuuluu: "Kumottavan lain 9 §:n 1 momentin ja 11 §:n 2 momentin nojalla 20 päivänä joulukuuta 1985 annettu asetus koe-eläintoiminnasta jää edelleen voimaan." Siis vuoden 71 lain perusteella annettu asetus jää koe-eläintoiminnasta voimaan.

On juridisesti mahdollista tehdä näin, koska tässä annetaan tämä valtuutus. Mutta mielestäni ihan käytännön syistä, otan ihan esimerkin, on hassua, että kumotun lain nojalla annettu asetus jää voimaan. Se on tavattoman hassua ensinnäkin siitä syystä, että tämä asetus on ristiriidassa

uuden lain kanssa. Eli vanha laki koe-eläintoiminnasta on erilainen muun muassa lupien suhteen. Eli vanhan lain mukaan koe-eläintoimintaluvat haetaan maa- ja metsätalousministeriöstä. Tämän voimaan tulevan lain mukaan luvat haetaan lääninhallituksesta.

Tässä asetuksessa on viittauksia vanhan lain pykäliin, eli kun tämä asetus jää voimaan, sitä täytyy muuttaa, ennen kuin tämä laki tulee voimaan, että se on yhdenmukainen uuden lain kanssa. Tässä on ongelmia ihan juridis-teknisesti, vaikka tämmöistä on käytetty meillä ennenkin. Eli tässä antaa eduskunta nyt valtuutuksen asetuksen antamiseen, mutta siinä on sekin hassuus, että eduskunta tavallaan hyväksyy tämän asetuksen nyt, sen että se jää voimaan, eikä eduskunta hyväksy asetuksia. Kun se sanoo, että asetus jää voimaan, se ei kuitenkaan jääkään voimaan, koska sitä täytyy muuttaa välittömästi. Ennen kuin tämä laki tulee voimaan, täytyy ministeriön muuttaa asetusta.

Olisi ollut paljon yksinkertaisempaa kumota tämä asetus ja ottaa ne pykälät, mitkä sieltä voi ottaa, ja ne, jotka täytyy muuttaa joka tapauksessa, kirjoittaa uudestaan. Minä kysyin tätä ministeriöstä, ja sanottiin, että ei tarvitse kuin muutama pykälä muuttaa. Mutta olisi paljon yksinkertaisempaa, että olisi annettu jonkun kirjoittaa ne pykälät, jotka jäävät voimaan ja nämä uudet pykälät. Se olisi ollut paljon parempi, varmaan olisi ollut.

Nimittäin tässä on ihan käytännön elämän kannalta kauhean huonoa myös. Käytännön juristina kun katselen asetusta, katson tietysti, onko tämmöinen asetus vielä voimassa. Hyvä, minä katselen tässäkin: "Asetus koe-eläintoiminnasta, annettu 1971 säädetyn eläinsuojelulain kannalta". Minä sanon, että tuo lakihan on kumottu, eihän sellainen asetus enää olekaan voimassa. Mistä sen tiedon löytää, onko se voimassa? Pitää keksiä katsoa voimaantulopykälän eli 66 §:n 3 momenttia. Se asetus onkin jätetty voimaan, mutta se tieto ei mistään muualta löydy. Eli olisi paljon yksinkertaisempaa, että tämä olisi kumottu ja tehty heti uusi asetus, kun se joudutaan kuitenkin tekemään. Silloin olisi ollut kaikki ajan tasalla eikä niin, että aina sitä vanhaa asetusta korjataan tämän jälkeen.

Minä toivoin, että ensimmäisen käsittelyn jälkeen tähän lakitekniikkaan olisi kiinnitetty huomiota, mutta ei siitä ainakaan ryhmien välillä ole sovittu, eikä valiokunta ole sitä lainkaan käsitellyt. Minusta tämä on valitettavaa ja luo tämmöisen hassun tilanteen.

Mutta, arvoisa puhemies, kokonaisuutena sanon, että tämä on iso edistysaskel. Tämä on aika hyvä laki ja antaa uudet lähtökohdat. Täällä on paljon kysymyksiä, joita voidaan eettisesti tarkastella monesta näkökulmasta ja voidaan tietysti kysyä sitäkin, onko tämäkään eettisesti kovin korkeatasoinen laki. Me joudumme aina ristiriitaan siinä, missä määrin ihminen saa yleensä käyttää eläintä metsästyksessä, kalastuksessa ja muutoinkin. Sitä voidaan aina kysyä, mutta tämä elämä on monessa muussakin kohtaa ristiriitaista.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muistaen, mitä rouva puhemies hetki sitten sanoi, totean lyhyesti, että se eettinen pulma, johon ed. Mikkola viittasi, on ikuinen ja tulee olemaan olemassa aina, kun tällaista lainsäädäntöä tehdään. Mutta kun lainsäädäntöä tehdään, sen täytyisi olla sisäisesti loogista, ja minusta oli erittäin tärkeätä, että ed. Mikkola lakimiehenä huomioi tämän lain ja asetuksen väliin jäävän ristiriidan sen jälkeen, kun tämä sinänsä kohtuullisen hyvä lainsäädäntö on hyväksytty.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä ihan lyhyesti, olen ed. Mikkolan linjoilla siinäkin, että olen kaiken aikaa miettinyt, mikä tässä lainsäädännössä ei oikein istu kohdalleen, ja se on paitsi tämä lakitekniikka myös se, että sanat "uskonto" ja "uskonnollisuus" on otettu lakitekstin perusteluihin. Se olisi voitu kiertää, ja niin tämä asia olisi kulkenut luonnollisemmalla tapaa kuin nyt.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Mikkolan näkemys voimaantulosäännöstä koskien — niin kuin aikaisemmassakin istunnossa tietyllä tavalla välihuutona annoin ymmärtää — on puhdasta teoreettista näpräilyä. Ei se, että lain perusteella jätetään asetus voimaan, merkitse sitä, että eduskunta olisi sen jälkeen sen asetuksen isä tai äiti. Kyllä se asetus jää voimaan siltä pohjalta kuin se on aikanaan tehty. Mitä tulee ristiriitaan, niin asetusta voidaan tietysti myöhemmässä vaiheessa muuttaa. Sehän on, ed. Mikkola, semmoista teoreettista näppäryyttä tämä teidän näkemyksenne, kaikella kunnioituksella. Arvostan teidän erinomaista juridista tietoanne.

Ed. J. Kukkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn siihen arvioon, mitä ed. Mikkola puhui asetuksen ongelmallisuudesta tässä yhteydessä, ja huomaan näin

uutena edustajana, että on vielä paljon opittavaa ja semmoista, mihin ei osaa oikeissa yhteyksissä kiinnittää huomiota.

Mitä tulee 33 §:n määritelmään uskonnollisista syistä noudatettavista menettelyistä, niin siinäkin oli vinha perä, että todennäköisesti, jos tässä yhteydessä olisi ollut tietty ilmaus poissa, tämä keskustelu olisi ollut luonteeltaan toisenlainen, ilman että sinänsä olisi vaikutettu sisältöön.

Kysyn kyllä mielessäni, ovatko nämä kolme sanaa riittävä peruste olla itse asiasta eri mieltä ja vastustaa sitä. Sitä ihmettelen, jos ed. Mikkola tästä syystä on tätä teurastustapaa vastaan. Vielä lisään sen, että sinänsä tietysti ei ole mitään syytä suomalaisessa yhteiskunnassa eikä länsimaissa eikä historiallisesti välttää sanaa "uskonto". Minusta se on osa kulttuuria ja osa niitä kulttuureita, jotka täällä vaikuttavat, ja me olemme eläneet tässä suhteessa sellaista aatehistoriallista linjaa, jossa olemme etääntyneet liian kauaksi näistä kysymyksistä. Tässä mielessä asian käsittely tässä yhteydessä on ihan paikallaan, koska nämä tekijät kulttuurissa aina määrittelevät myös ihmisten käyttäytymistä.

Ed. M i k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voimaantulosäännöksen viittaus koe-eläinasetukseen ei ole ollenkaan teoriaa; se on mitä suurimmassa määrin käytäntöä. (Ed. Aittoniemi: Knoppeja löytää mistä vain!) — Ei tämä ole ollenkaan teoriaa. — On erittäin tärkeää tehdä selvää lainsäädäntöä ja myös niin, että kun asetus jää voimaan, ristiriita korjataan asetuksesta, joka on annettu sellaisen lain nojalla, joka on jo kumottu. Onhan tämä ihan käytännön syistä, mitä esitin, valitettavaa. Tällainen tekniikka on juridisesti mahdollista, mitä on käytetty, mutta erittäin huonoa ja täysin tarpeetonta. Ei olisi yhtään enempää ollut vaivaa uuden asetuksen laatimisessa. Valitan, jos sanotaan, että tämä on teoriaa; minun nimeni ei ole Jukka Mikkola, jos tämä on pelkkää teoriaa. Mutta en sano, mikä minun nimeni siinä tapauksessa on. Mutta ei ole myöskään Sulo Aittoniemi minun nimeni.

Uskonnollisista syistä tapahtuvasta teurastuksesta: En ollenkaan tarkoita sitä, että sen vuoksi olisin sitä hylkäämässä, että siinä on nämä sanat. Mutta tarkoitin, että jos ne olisivat olleet poissa, tämä keskustelu olisi ollut toisenlainen.

Sitten sanoisin, että jokaisen vakaumusta arvostan suuresti, mutta sanon myös, että ei uskontoa kannata sekoittaa asiaan, jos ei ole pakko.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Ihan muutamia näkökohtia käytännön viljelijän näkökulmasta, kun itsekin olen maitotilan viikonloppuisäntä ja ollut eläinten kanssa hyvin paljon tekemisissä.

Minusta tässä eläinsuojelulaissa on kaiken kaikkiaan paljon hyvää ja se on ajankohtainen. Keskustelussa, mitä asiasta täällä on käyty, on ollut hyviä puheenvuoroja. Asettaisin yhdeksi näkemyksekseni suomalaisen maatalouden kehittämisessä eettisyyden, joka täällä on tullut esille. Sanamuoto kuuluu: "Tuotteiden laadun, puhtauden ja koko tuotantoketjun etiikan muuttaminen tuntuvaksi kilpailueduksi niin kotimaassa kuin kansainvälisillä markkinoilla tulee olla yhteinen kansallinen tavoite."

Oli hyvä, kun sen sain tämän puhujakorokkeelta sanoa. Tämä varmasti voi olla meidän kaikkien mottona ja lähtökohtana siihen, että pystyisimme todella eettisestä näkökulmasta, puhtaudesta ja hyvästä eläinten kohtelusta käsin tarkastelemaan asiaa.

Näkemykseni on, että olemme menneet hyvään suuntaan. Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana tuotantoeläinten hyvinvointi on parantunut, kun asiaa kokonaisuutena katsotaan. Se on tullut sitä kautta, että meillä on ollut mahdollisuus parantaa tuotantorakennuksia ja tehdä niistä ajanmukaisia ja niiden suunnittelussa on ennen kaikkea otettu eläinten hyvinvointi yhä enemmän huomioon.

Sitten kun puhutaan tehokkuudesta, tullaan siihen ristiriitaisuuteen, vastakkainasetteluun, joka on ollut tietysti välttämätöntä maataloudessamme, kun haetaan tehokuutta, että pärjäämme, että meillä maatalous seuraa sitä muuta kilpailua, kun kilpailutilanteessa olemme. Siinä tullaan sitten tilanteeseen, joka on kulminoitunut tähän häkkikanalakysymykseen hyvinkin selkeästi.

Tietysti, kun puhutaan eläintensuojelusta, voidaan ottaa hyvinkin monia näkökantoja esille, kun verrataan häkkikanalaan tai minkkeihin. Täällä ei ole puhuttu sirkuseläinten hyvinvoinnista tai siitä, mitä me siinä sallimme. Tampereella muutama vuosi sitten oli, valaskalako se oli, joka pyöri altaassa hyvin neuroottisena edestakaisin yhtä liikettä, oli tehnyt sitä kuukaudesta toiseen. Minusta se oli eläinrääkkäystä. Samaa voidaan ajatella, kun kuljetaan Korkeasaaressa ja katsotaan leijonia, kun ne hyvin apaattisina ovat häkeissään. Tätäkin voidaan verrata ja ottaa ihan samalla tavalla käsittelyn alaiseksi, samalla kun puhutaan häkkikanaloista. Tässä on kysymys suuremmastakin kokonaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Eläinsuojelulain yhtenä "kukkasena" on ollut rituaaliteurastus tai uskonnollisista syistä tapahtuva teurastus, kuten mietinnössä sanotaan. En ota kantaa siihen sen selkeämmin, olenko hyväksymässä teurastuksen, jossa verenlasku voitaisiin suorittaa ennen tainnutusta. Mutta kun nyt asiantuntijoiden lausuntoja on tarkastellut, niiden perusteella enemminkin voi todeta, että tulee eläimelle tuskaa siitä, kun se tulee asettaa tämän lain mukaiseen laitteeseen, jossa eläin ei voi liikkua, ja ei syntyisi sitten kipua ja voidaan verenlasku suorittaa mahdollisimman nopeasti. Näin saattaa olla.

Mutta haluan kiinnittää asiassa huomiota siihen, että lakiin sisältyy se, että tällainen teurastus sallitaan, kun toimenpiteet suoritetaan samanaikaisesti. Minusta tämä on huonoa lainsäädäntöä. Olen itse katsonut teurastusta tuuman päästä ja ollut siinä mukana ja tiedän, että näitä toimia ei voida suorittaa samanaikaisesti. Kun otetaan huomioon se näkökulma, että tässä teurastustavassa on tärkeintä se, että veri lähtee ennen tainnutusta, on aivan selvää, että se tullaan käytännössä toteuttamaan näin, että se tapahtuu ennen tainnutusta.

Arvoisa puhemies! Lyhyen edustajakauteni aikana olen saanut monessa kohdin sellaista sanomaa kuulla, että meidän tulisi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman hyvää lainsäädäntöä. On selvää, että kaikessa siinä lainsäädäntötyössä, mitä täällä teemme, ei lopputulos ole sellainen. Mutta ei pitäisi toteuttaa tietoisesti huonoa lainsäädäntöä, jota ei sitten käytännössä voida toteuttaa. Ihmettelen suuresti, ettei valiokunta ole tähän kiinnittänyt ollenkaan huomiota, vaan täällä lukee selkeästi, että tällainen teurastus voidaan suorittaa, kun verenlasku suoritetaan tainnutuksen kanssa samanaikaisesti. Tähän on hyvin vähän kiinnitetty huomiota myös näissä keskusteluissa mitä on käyty. Miksi teemme sellaista lainsäädäntöä, jota käytännössä ei voida toteuttaa? Minusta tämä on kansalaisten pettämistä. Itse asiassa tälle hymähdetäänkin aika lailla, että tällaistako olette säätämässä.

Arvoisa puhemies! Tässä näkemykseni asiaan.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lämsä kajosi yhteen tärkeään näkökulmaan, mikä tämän lain laatimisen yhteydessä on nähty, sen lisäksi mihin ed. Mikkola jo aikaisemmin puuttui suoranaisten virheiden osalta. Tämä on myös jonkinlainen sammakko tai lapsus.

Olen kuullut kerrottavan tämä lain säätämisen historiasta — en tiedä sen todenperäisyyttä — että asianomainen erityisministeri oli valtioneuvostolle esitellyt shektauskohdan niin, että se kiellettäisiin, mutta tämä epämuodostuma, johon ed. Lämsä kiinnitti huomiota, tuli sitten kompromissina hallituksessa tehdyksi. Jos näin on, niin silloinhan valtioneuvosto on mielestäni syyllistynyt mitä suurimpaan epätarkkuuteen lakia valmistellessaan.

Ed. L ä m s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tähän todeta sen, että tämähän oli jo syksyllä esillä ja nimenomaan hallituksen esityksenä tuli tässä muodossa. Sain keväällä sen kuvan, että hallituksessa ei päästy yksimielisyyteen lain antamisesta eduskunnalle muutoin kuin tämän kautta, että sovittiin, että tulee teksti, jonka mukaan teurastustoimet tulee suorittaa samanaikaisesti. Lähtökohta on siellä, ja ihmettelen vain, ettei valiokunnassa ole tähän asiaan puututtu.

Ed. R i m m i : Rouva puhemies! Kun Suomessa on viitisen vuotta odoteltu uutta ja nimenomaan edistyksellistä eläinsuojelulakia, ja se nyt on meillä jo toisessa käsittelyssä eli lähes loppusuoralla, niin vallankin ensimmäisen käsittelyn aikana täällä ja myös ulkoa on kuulunut puheita siitä, miksi puhutaan niin paljon eläimistä, kun ihmisilläkin on hätää ja pahaa oloa. Kanat ovat vain kanoja. Missä kulkee raja, kuinka huonosti tai hyvin meidän pitäisi eläimiä kohdella?

Itsekin olen tullut miettineeksi sitä, että tälle eläinsuojelulaille ei todellakaan näytä olevan eduksi se, että lakia Suomen eduskunnassa käsitellään aikana, jolloin maassa on puoli miljoonaa työtöntä huolimatta hallituksen ponnisteluista vähentää työttömyyttä. Tuhansia perheitä on muistettu ikävillä tulonsiirtojen leikkauksilla, turvattomuus, ahdistus, jopa suoranainen nälkä ovat arkitodellisuutta eivätkä lainkaan toivottuja vieraita suomalaisissa kodeissa.

Mielestäni nämä kaikki edellä kertomani ikävät asiat eivät voi olla vastakkaisia sille, että kunnollinen eläinsuojelulaki pitää kuitenkin säätää. Sen pitää lähteä nimenomaan eläinten suojelusta ja oikeuksista, vaikka toisaalta ymmärtää sitäkin, että kaikilla ei ole voimia motivoitua tässä vaikeassa tilanteessa eläinsuojelukysymyksiin. Eläimet eivät soita kansanedustajille, että kohtele minua niin tai niin ja muistakin se, että et hyväksy sellaista tai tuollaista huonoa asiaa.

Kaiken kaikkiaan nyt käsittelyssä oleva laki ja siihen lisäksi annettava asetus, jonka luonnokseen valiokunnan jäsenenä minulla on ollut mahdollisuus tutustua, kaikesta huolimatta parantaa aika paljon nyt voimassa olevaa tilannetta, mutta jättää myös ikäviä aukkoja.

Asetuksesta voisi mainita esimerkiksi sen, että siinä ollaan korjaamassa esimerkiksi lypsylehmien elämäntilannetta siten, että niiden edellytetään pääsevän kesällä laitumelle tai niille ainakin pitää järjestää liikkumismahdollisuus. Nythän niitä on voitu pitää kytkettyinä sisätiloissa ympäri vuoden. Lisäksi siinä on pieni parannus porsineitten emakoiden liikkumis- tai kääntymismahdollisuuksien parantamiseen ja joitakin muitakin, mutta nämä kaksi mielestäni varsin merkittävää asiaa halusin tuoda esiin.

Kun valiokunnassa käsittelimme lakiesitystä, niin kyllä siellä puhuttivat ylitse muiden nimenomaan häkkikanalat ja teurastus.

Puhuttiin tosin paljon turkistarhauksestakin ja keskusteltiin siitä, että jos taloudellinen tilanne esimerkiksi suomalaisessa yhteiskunnassa olisi parempi ja turkistarhauksesta eläville ihmisille voitaisiin osoittaa vaihtoehtoisia työmuotoja, niin siihen voitaisiin jyrkemminkin suhtautua. Esimerkiksi itse jouduin pistämään tässä kohdin asioita tiettyyn järjestykseen. Tosin valiokunnan mietinnössä on lausuma, jossa todetaan, että maa- ja metsätalousministeriön tulee seurata tarkasti turkistarhauksessa tapahtuvia muutoksia ja laatia tilanteen vaatiessa tarkempia säädöksiä.

Mutta kuten totesin, eniten puhuttivat häkkikanalat ja teurastustapa. Valiokuntahan päätyi äänestyksen jälkeen siihen, että munivien kanojen pitäminen häkeissä vuoden 2005 jälkeen kiellettäisiin. Me keskustelimme tuosta asiasta paljon ja kuulimme paljon asiantuntijoita puolesta ja vastaan. Nyt kun valiokunnan kanta on tullut tietoon, on aikamoinen ruletti alkanut siitä, että valiokunnan lausumaa, jossa on kymmenen vuoden siirtymäaika, ei saisi hyväksyä, ja erilaisia vesitysesityksiä on olemassa.

Itse lähdin omassa ajatusmaailmassani siitä, että me voisimme Suomessa olla edelläkävijöitä ja yrittää vaikuttaa myös omalta osaltamme EU:ssa niin, että EU-maissakin kanojen pitäminen häkissä kiellettäisiin. Jos tuo kymmenen vuotta nyt hirveän kauhealta näyttää, niin ainahan tässä maassa kai eduskunta istuu ja lakeja säädetään ja silloin on tietysti aina mahdollista asiaan palata. Minusta tämä kymmenen vuoden aika on niin pitkä, että todella, kuten täällä aikaisemmin sanottiin, nykyiset häkkikanalat ovat silloin jo loppuunajettuja ja se olisi kuitenkin silloin investoijille viesti, että uusia ei enää kannattaisi rakentaa.

En kuitenkaan halua tähän asiaan enempää käyttää aikaa, koska täällä on käytetty tästä varsin ansiokkaita puheenvuoroja emmekä kai kovasti lisävalistusta toisillemme voi tästä asiasta tarjota.

Eläinten teurastaminen puhutti eniten ja puhuttaa kaiketi tässäkin salissa, ja erilaisissa viesteissä eduskunnan ulkopuoleltakin se on ollut asia, joka on kaiketi eniten kiinnostanut. Hallituksen lakiesityshän pitää todella sisällään kompromissiehdotuksen, että kaulavaltimot voidaan eläimeltä katkaista samanaikaisesti tainnuttamisen kanssa. Ed. Lämsä mielestäni ansiokkaasti pohdiskeli tätä asiaa ja totesi, että siihen on kiinnitetty kovin vähän huomiota. Ed. Mikkola kysyi, miksi tähän lakiesitykseen on otettu mukaan uskonnollinen syy.

Itse olen ollut kovin murheellinen tästä asiasta siitä syystä, että olisin halunnut, että Suomessa eläinsuojelulakia olisi käsitelty puhtaasti eläinsuojelulakina jättäen siitä ulos kaikki tällaiset uskonnolliset näkökohdat. Mutta ed. Vähänäkki viittasikin siihen, miten tämä kompromissiesitys, verenlasku ja samanaikainen tainnuttaminen, tuli tähän lakiesitykseen. Minä olen saanut sellaista tietoa, että se on tullut sinne todella painostuksen taikka kovan vaikuttamisen jälkeen hallituksen iltakoulussa. Ehkä sekin viittaa siihen, että tämä koko esitys on hiukan tietyllä lailla torso.

Kun puhutaan siitä, että verenlasku ja tainnuttaminen pitäisi tehdä samaan aikaan, tämä on sula mahdottomuus käytännössä. Ed. Lämsä kertoi sitä myös seuranneensa. Silloin kun valiokunta käsitteli tätä asiaa, minä henkilökohtaisesti otin yhteyksiä eri teurastamoihin ja keskustelin sellaisen teurastajan kanssa, joka on ollut joskus Helsingin kaupunginteurastamolla, missä tällaista teurastusta on suoritettu. Hän esitti vakavan vetoomuksen: Älkää missään ihmeessä tehkö sellaista lakia. Se ei käytännössä voi toimia. Sitten otin yhteyttä Sata-Hämeen Osuusteurastamoon tai LSO-Foodin teurastamoihin Forssaan, joka on yksi Suomen huippulaitoksista, todennäköisesti suurin nautateurastamo. Keskustelin pääluottamusmiehen kanssa ja keskustelin työnjohtajan kanssa ja pyysin heitä pohtimaan ja selvittämään asiaa. Sitten sain selkeän viestin siitä, että se ei tule onnistumaan. He suorastaan vetosivat siihen, että älkää säätäkö lakia, joka ei käytännössä toimi.

Sen jälkeen, kun valiokunnan mietintö oli tullut julkisuuteen, me olemme saaneet teurastamoeläinlääkäreitten kirjeen ja siinä kerrotaan nämä asiat aivan samalla tavalla. Minusta on jotenkin myös kummallista se, että puhutaan siitä, että se pitää suorittaa eläinlääkärin valvonnassa. Ei eläinlääkärillä siinä mitään kummallista roolia voi olla. Eläinlääkäri seisoo ja katsoo, yritetäänkö tainnutus ja verenlasku tehdä samaan aikaan. Mutta se ei käytännössä toimi, niin sanovat teurastamoeläinlääkärit ja ammattiteurastajat. Minusta eduskunnan pitäisi arvostaa ammatti-ihmisten näkemystä tässä asiassa.

Lisäksi asetusluonnoksessa sanotaan, että kaulavaltimoitten katkaisun saa tehdä uskonnollisen yhdistyksen hyväksymä henkilö. Siinä on tämä vankka uskonnollisuus. Nyt palaan vielä siihen, mitä ed. Mikkola sanoi, että se uskonnollisuus olisi pitänyt pitää erikseen. Miksi se olisi pitänyt piilottaa? Minusta on rehellisempää sanoa, mistä syystä tarvitaan tällainen teurastustapa. Kun se ei alkuperäisessä lakiesityksessä ollut ja se tuli siihen tämän oman historiansa jälkeen, niin miksi se pitäisi piilottaa, kertoa vain samanaikaisesta tainnuttamisesta ja kaulavaltimoiden katkaisemisesta? Minusta on kuitenkin rehellisempää, että se on tässä. Mutta todella olen murheellinen. Arvostan ihmisten näkemyksiä ja kaikkia uskonnollisia vakaumuksia, mutta arvostan myös eläinsuojelua ja eläinsuojelulainsäädäntöä. Siksi olisin halunnut pitää tämän erillään.

Tämä eduskunta on aika tärkeän asian vartijana myös eläinsuojelulain kohdalla. Tässä eduskunnassa on, kuten alussa kerroin ja mieliin muistutin, jouduttu taloudellisten tosiseikkojen, valtiontaloudellisen vakavan tilanteen johdosta tekemään erittäin ikäviä ratkaisuja, jotka ovat koskettaneet tuhansia kansalaisia. Mutta taloudelliset tosiseikat, valtiontaloudellinen tilanne taikka mikään tällainen vastaava ei edellytä, että tässä eduskunnassa hyväksyttäisiin huono eläinsuojelulaki. Rohkenenkin toivoa sitä, että tämä eduskunta ei hyväksyisi valiokunnan mietintöä teurastustavasta mutta hyväksyisi valiokunnan kannan häkkikanaloiden kieltämisestä 10 vuoden siirtymäajalla.

Ed. J. K u k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lienemme kuitenkin ed. Rimmin kanssa yhtä mieltä siitä, että eduskunta ei tässäkään tapauksessa hyväksy huonoa eläinsuojelulakia. Tämä on varmasti monella tavalla parannus entiseen.

Mitä tulee iltakoulun tai hallituksen kuuluisaan sekuntiin tai sekunnin osaan, josta on kysymys teurastustavan suorittamisessa, niin myös näissä tavoissa, joista kiistellään, on kyse siitä, että eläin välittömästi tainnutetaan kaulasuonten katkaisun jälkeen.

Mitä vielä vaikuttamiseen lain valmistelun yhteydessä tulee suhteessa hallitukseen, niin ymmärrän kyllä, että olisi ollut aika erikoista, jos ja kun tällaisessa vuorovaikutteisessa, kulttuurisesti avautuvassa maailmassa olisi Suomessa kiristetty lainsäädäntöä tällä kohden. Tässä mielessä lain ns. edistyksellisyyttä voidaan monella tavalla mitata ja arvioida. Minusta kun kyseiset uskonnot todellakin ovat eläinsuojelullisesti hyvin korkealla tasolla ja kun kyseisestä kysymyksestä ollaan niin eri mieltä, sen takia suvaitsevaisuusaspekti on noussut esille, ja pidän sitä hyvänä asiana.

Ed. L u h t a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rimmi valotti mielestäni hyvin mielenkiintoisella tavalla lain perusteella annettavien asetusten sisältöä, muun muassa lehmien ulkonaolotilanteen suhteen. Kun lain todellista sisältöä käytännössä hyvin suuresti raamittavat annettavat asetukset ja myös maa- ja metsätalousministeriön määräykset, minusta on hyvin tärkeätä se, että kun maa- ja metsätalousministeriöllä on ollut hallussaan jo ainakin osa tarvittavista asetusluonnoksista niitä täällä valotetaan. Toivoa vain tietysti sopii, että kun lailla todella siirretään paljon valtaa asetuksiin ja myös määräyksiin, asetusten sisältö olisi ollut myös täällä suuressa salissa edes joten kuten tiedossa. Tästä syystä pidän hyvin tärkeänä sitä ja toivoisinkin, että maa- ja metsätalousvaliokunta seuraisi hyvin tiiviisti sitä, minkälaisia asetukset ja myös maa- ja metsätalousministeriön määräykset tulevat olemaan.

Ed. T a k k u l a : Arvoisa puhemies! Ensiksi haluaisin todeta, että Suomessa eläinsuojelu on kyllä kansainvälisesti ollut korkealla tasolla. Siinä mielessä monet täällä käytetyt puheenvuorot yllättävät, koska nyt on tulossa tiukennusta jo olemassa olevaan lakiin ja näin ollen suunta on monelta osin oikeanlainen. Nyt katsotaan kuitenkin, että tiukkuus, mitä on harjoitettu, ei vielä olisi tarpeeksi.

Muutamalla sanalla puuttuisin shektaukseen, mikä täällä on melko voimakkaasti herättänyt keskustelua, missä tunne ja järkikin hyvin monelta osin on sekaisin mennyt. Ehkä tässä suurin

kysymys on, niin kuin ed. Mikkola ansiokkaassa puheessaan toi esille, että kun lakitekstissä uskonnolliset syyt nostetaan esille, niin se ehkä osaltaan on ollut ruokkimassa keskustelua. Siinä on sitten rituaaliteurastukset ja muut sekoitettu asiaan. Kun juutalaisuuden kohdalla puhutaan rituaaliteurastuksesta, niin kaikkihan muistamme sen, että mitään rituaaliteurastusta siellä ei ole eikä sen jälkeen, kun Jerusalemin temppeli hajotettiin vuonna 70 jkr, ole lupaa juutalaisuudessa ollut tehdä eläinuhria. Vasta sitten voidaan eläimiä uhrata, kun Messias tulee takaisin ja rakennetaan temppeli uudestaan. Näinhän se menee kirjan mukaan. Sen vuoksi on ollut melko yllättävää, että siitä huolimatta, että tämä on moneen kerta tuotu esille, kerta toisensa jälkeen aina nousee esille puhe rituaaliteurastuksesta. Siitä todellakaan ei ole kysymys.

Shektaus on ainoa menetelmä, jossa verenlasku ja tainnutus tapahtuvat yhdellä ja samalla toimenpiteellä, viillolla. Tätä kai tarkoittaa osittain se samanaikaisuus, mitä tarkoitetaan. Nyt puhutaan, että pitäisi tainnuttaa ja viiltää samaan aikaan. Se osittain, niin kuin ed. Lämsä puheessaan toi esille, herättää pohdiskelua, onko se hyvää vai huonoa lainsäädäntöä. Mitä on samanaikaisuus?

Arvoisa puhemies! Täällä on tietenkin suomen kielen taitajia, jotka tietävät, mitä on samanaikaisuus, mitä on yhtäaikaisuus. Otetaan elävästä elämästä esimerkki: juoksijat lähtevät yhtä aikaa matkaan juoksukilpailussa. He eivät kuitenkaan lähde yhtä aikaa, vaikka lähtevät yhtä aikaa, siinä on pieniä eroja. Tilaisuudessa, joka täällä järjestettiin, eläinlääketieteen professori Pekkanen antoi ymmärtää, että samanaikaisuus tarkoittaa sitä, että ensin tehdään viilto ja sitten tainnutus. Kysymys on alle sekunnissa tapahtuvista toimenpiteistä, hän puhui sekunnin murtoosista. Tässä yhteydessä hän käytti sanaa samanaikaisuus. Mitä samanaikaisuudella tarkoitetaan? Onko se juuri samaan aikaan vai pitäisikö sitä vielä täsmentää? Molempien, sekä tainnutuksen että viillon, tulisi tapahtua juuri samanaikaisesti — ehkä näin sitä olisi voitu täsmentää. On totta, että jos kovin tarkaksi mennään, niin tämä on vähän epätarkka ja näin ollen ymmärrän sen arvostelun, mikä tällä kohden on esitetty.

Joka tapauksessa yleensä tainnutus tapahtuu jo viillon yhteydessä. Kun puhutaan siipikarjasta, niin niiden kohdalla ei varmaan sen kummempaa tainnutusta enää sen jälkeen tarvitakaan, sitä tuskin kukaan edes esittää. Puheet, jotka tässäkin ovat nousseet esille, että nautaeläimet olisivat tajuissaan jopa 75 sekuntia viillon jälkeen, ovat vailla minkäänlaista pohjaa ja tutkimustietoa. Naudan aivosähkökäyrä on pystytty mittaamaan ja tällaisia aikoja sitä kautta on saatu, mutta sillä ei ole mitään tekemistä tajuttomuuden tai kivuntunteen kanssa. Siitä, mistä tajuttomuus alkaa, ei ole tietoa. Kun muutenkin monessa yhteydessä on käyty läpi tällaisia asioita, puhutaan, että viiltohan ei sillä hetkellä, kun viilletään, tunnu, vaan kipu tulee jonkin ajan viiveellä. Näin ollen nämä tuntemiset ovat melko lailla tunteenomaisia.

Kun on tehty adrenaliinimittauksia, ne ovat osoittaneet kiistattomasti, että shektausta edeltävät toimenpiteet eivät — päinvastoin kuin väitetään — aiheuta eläimissä stressi- eivätkä pelkoreaktioita. (Ed. Aittoniemi: Entäs porossa?) — Ed. Aittoniemi aina haluaa tuoda poron esille. On ihan hyvä, että poroa pidetään esillä täällä. Erittäin hyvää lihaa siitä saadaan, mutta ehkä tässä yhteydessä voidaan puhua kahvilan puolella siitä. Jatkan tästä aiheesta.

Stressi- ja pelkotiloista on esitetty erilaisia väitteitä, mutta kuitenkaan sellaista tutkimustulosta ei ole voitu osoittaa. Valitettavasti on jouduttu toteamaan, ettei yhtään sellaista teurastustapaa vielä tunneta, missä eläin teurastuksen jälkeen säilyttäisi henkensä. Näin siinä kuitenkin se lopputulos on.

Jollakin tavalla tässä ihmetyttää vielä, arvoisa puhemies, se, kun tämän asian ympärillä käydään esimerkiksi juutalaisuuden ja juutalaisen teurastustavan kimppuun, että ei tunneta myöskään eläinsuojelupolitiikkaa ja niitä eettisiä normeja, jotka heillä ja heidän kulttuurissaan on ja jotka lähtevät siitä, että urheilumetsästys kielletään, koska katsotaan, että eläimiä ei ole luotu ihmisen huvittelua varten jne. Minä vähän pelkään, että jos me lähdemme tätä lakia vielä tiukentamaan — nythän olemassa oleva lainsäädäntö tiukentuu — sillä tavalla, että shektaus poistetaan, kyllä se pikkuhiljaa ajaa pala palalta siihen, että myöskin metsästys joudutaan kieltämään, kenties sitten kalastuskin. Täällä on kuultu liikuttavia puheenvuoroja myös siitä, kuinka eläimet milloin kalastettaessa, milloin kanat häkkikanaloissa käyvät tunne-elämäänsä läpi ennen viimeistä hetkeään. Jollakin tavalla siinäkin tulee se ajatus, että ehkä tunteet ja järki välillä menevät sekaisin.

Kaiken kaikkiaan jos lähdetään sille linjalle, että eläin on ensin tainnutettava ja sen jälkeen vasta voidaan suorittaa teurastaminen, se tietää myöskin sitä, että urheilumetsästys on melko lail-

la vaaranalainen laji tulevaisuudessa. Sitä meistä tuskin kukaan toivoo, vaan varsinkin tuolla pohjoisilla palkisilla, joilta minä tulen, metsän riista on vahva särpimen jatko.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa rouva puhemies, tämä tuntuu opposition edustajasta jotenkin kummalta. Hallitus on tässä tehnyt hyvää työtä lukuun ottamatta niitä muutamia epätarkkuuksia, jotka ed. Mikkola toi lainsäädäntötekniikassa esille. Mielestäni eläinsuojelulakiesitys on hyväksyttävä ja kannatettava. Korostan vielä, että se on tiukennus jo nyt voimassa olevaan eläinsuojelulakiin. Tässä suhteessa tämän hallituksen esityksen puolesta vihreää nappia on aivan ilo tulevina päivinä painaa.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Takkula vähätteli tavallaan uskonnollisista syistä tapahtuvaa teurastustapaa siinä mielessä, että se ei aiheuttaisi eläimelle kipua ja tuskaa. Taas palaan Suomen teurastamoeläinlääkärien yhdistyksen lähettämään paperiin, jossa todetaan se järjettömyys, mikä koko tässä systeemissä on, että eläin pitää laittaa penkkiin kiinni, sitoa, mikä aiheuttaa tavallaan paniikinomaista tunnetta jo siinä vaiheessa. Sehän on järjetön juttu. EU-direktiivihän kieltää muulla tavalla tekemästä sen. Eläimen pitää olla tiukasti sidottuna ja sitten kaula ojennetaan siten, että eläin ei pysty päätään heilauttamaan. Koko mekanismi on aika keinotekoinen.

Lisäksi todetaan, että perinteisestihän uskonnollisista syistä tapahtuva shektaus piti tehdä sillä tavalla, että kaadettiin kumisille matoille, kuten kuulemma on joskus tehtykin. Eläinlääkärien paperissa todetaan sillä tavalla, että joka tapauksessa siinä tulee ruhjeita, vammoja. Sekin on vähän sellainen omituinen tapa. Miksi me tekisimme sillä tavalla? Kuitenkin siihen pohjimmiltaan liittyy rituaaliajatus. En tiedä, onko se oikea sana, mutta se on uskomus, että näin tehden liha on parempaa, se on hyväksyttävämpää käyttää.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Lahtela vei melkein sanat suustani nimenomaan eläimen sitomisen suhteen. En tiedä, kuinka moni teistä on nähnyt, mutta itse olen nähnyt videofilmiltä, miten tällainen teurastus tapahtuu. Se eläin todella sidotaan teknisillä välineillä hyvin tiukasti. Sitten esimerkiksi naudan pää asetetaan sellaiseen telineeseen, jolla se vinssataan sillä tavalla takakenoon, että kaulasuonet ovat erittäin korkealla. Niskan päällä on raskas paino, jotta kaulavaltimoiden katkaisu on mahdollista. Kaikissa tapauksissa, joista itse olen nähnyt kuvia — vaikea niitä oli todella katsoa — eläimellä on siinä silloin jo erittäin suuri hätä, sitä haluaisin myöskin korostaa, todella hätä ja pelkotila.

Mitä tulee monella tavalla arvostamani ed. Takkulan lausuntoon siitä, kun hän totesi, että halutaan käydä juutalaisuuden kimppuun. Ed. Takkula, minulle se on ainakin loukkaus. Minä en varmastikaan halua käydä juutalaisuuden kimppuun vastustaessani tätä teurastusmenetelmää.

Ed. H e l l b e r g (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan samasta asiasta loukkaannuin kuin ed. Rimmi, kun ed. Takkula väitti, että tässä halutaan käydä juutalaisuuden kimppuun. Siitä ei varmasti ole kysymys. On eläinsuojelulaista kysymys ja eläimen suojelusta ja turhan kärsimyksen välttämisestä.

Ed. T a k k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos lähden tuosta juutalaisuuden kimppuun käymisestä, niin tarkoitin juutalaisen teurastustavan kimppuun. Mielestäni kun sana uskonnollinen on otettu lakiin, näin myös tehdään. Samalla tavalla myös islamilaisen teurastustavan kimppuun tässä käydään, käydään käsittelemään, onko se hyväksyttävä meidän kulttuurissamme. Ei se minkäänlaiseksi loukkaukseksi ollut tarkoitettu eikä osoitukseksi ketään kohtaan, vaan kävin samaa problematiikkaa läpi kuin ed. Mikkola puheenvuorossaan. Kun sana uskonnollinen on tuotu, se assosioi suoraan näihin kahteen uskontokuntaan, missä tämän tyyppinen teurastustapa on käytössä. Ehkä tapani esittää asia oli hiukan heikko, ja pyydän anteeksi huonoa sananvalintaani tässä. Tämmöinen ei suinkaan tarkoitukseni missään tapauksessa ollut. Tulee vain mieleen vanhan opettajani sanat, että kaikki se, mikä voidaan ymmärtää väärin, tulee jossakin yhteydessä myös ymmärretyksi väärin.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan vielä haluaisin sen lisätä näihin puheenvuoroihin, että valitettavasti on näin, että mikään teurastustoimenpide ei lisää eläimen hyvinvointia. Se on tosiasia, ja minusta se on tässä myös tunnustettava. Ne vauriot ja kärsimykset, joita tässä on maalailtu hyvin pitkälle, ovat myös sielullisia. Tämä on juuri se tunteenomainen aksentti ja akseli. En sano, etteikö tunne ole tärkeä ja että tunne on yhtä kuin epä-älyllisyys, mutta siitä huolimatta

kun teurastusta suoritetaan ja eläimiä ruoaksi laitetaan, tämä minun mielestäni on yksi sellainen teurastusmuoto, joka tulisi edelleen sallia niin kuin on tähänkin asti tehty.

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Tämä on niin vakava asia, että ihan omaakin kurkkua kuristaa. Jos kuitenkin sallittaisiin, niin häkkikanalasta kun puhutaan, minä olisin valmis hyväksymään, että ne kanat, jotka vuonna 2005 ovat elossa, saisi kasvattaa häkeissä, hyväksyttäisiin sen mukaisesti tämä pykälä, mutta ei kuitenkaan tässä muodossaan.

Ed. Lahtela sanoi, että Suomen pitäisi olla maitten etujoukossa tässä häkkikanala-asiassa kananmunatuotannossa. Silloin olisimme maitten etujoukossa konkursseissa eikä oikeastaan missään muussa. Jos sallittaisiin vähän kärjistää vielä asiaa: Jos kananmunatuotanto tapahtuisi kaupunkioloissa, tehtaissa, vaikka tuossa Erottajan kulmilla, ei sitä vastaan olisi vasemmisto tällä tavalla puhumassa. Mutta kun kanat ja maaseutu edelleenkin kytketään yhteen, niin on aika muodikasta vastustaa tätä asiaa.

Tosiasia on tietenkin se, että kananmunien hinnat ovat niin alhaalla nyt. Vaikka ne nostettaisiin kaksinkertaisiksi, sillä ei ole mitään merkitystä. Mutta hintojen ja tuotantotapojen pitää olla täysin samat niin Suomessa kuin muuallakin EU:ssa. Suomalainen kyllä ostaa sen. En tiedä, mitä järkeä siinä on säästää, jos kananmuna maksaa 75 penniä/kappale tai 50 penniä/kappale, jos ostaa ulkomaista kananmunaa sen vuoksi, että säästää 25 penniä ja samalla ostaa sitten olutta monta tölkkiä. Näin suomalaiset kuitenkin valitettavasti tekevät.

Jos puhutaan teurastuksesta ja jos siihen liittää metsästyksen vielä, niin on tosiasia, että esimerkiksi hirvenmetsästyksessä onneton hirvi juoksee luoti ruhossaan tuntikaupalla, päiväkausiakin, ja se varmasti tuottaa sille tuskaa.

Arvoisa puhemies! Olen joka tapauksessa hyvin vankasti sitä mieltä, että uskonnon varjolla ei saa laatia lakeja, jotka aiheuttavat eläimille enemmän kärsimyksiä kuin on välttämätöntä. Sen vuoksi sana uskonto olisi voinut ollakin täältä pois.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Palaan vielä niihin motiiveihin, joilla minun mielestäni uskonnollinen teurastus on kiellettävä. Puheenvuoroni koen tarpeelliseksi muun muassa ed. Kalliksen aiemmin käyttämän puheenvuoron johdosta. Ed. Kallishan sanoi, että hän ei ainakaan ole kuullut tämän asian yhteydessä väitteitä antisemitismistä.

Minulle niin kuin varmaan muillekin edustajille on toimitettu juutalaisen seurakunnan taholta sinikantinen vihkonen, jonka otsikkona on "Shektaus, armelias ja tuskaton teurastustapa". Olen lukenut tämän vihkosen erittäin huolellisesti läpi ja paneutunut siihen, mitä siinä halutaan kertoa. Siinä ensinnäkin laajalti perustellaan juutalaisten käyttämää teurastustapaa, on selvitetty sen uskonnollista perustaa ja verrattu sitä erilaisiin muihin teurastustapoihin. Tässä vihkosessa on myös esitetty historiallinen katsaus eri maiden lainsäädäntöön.

Vihkosessa on myöskin lainauksia Suomen eduskunnan keskustelusta silloin, kun kävimme lähetekeskustelua tämän eläinsuojelulain yhteydessä. Lainauksia on muun muassa ed. Kiljusen puheenvuorosta, ed. Hämäläisen puheenvuorosta, ed. Lahtelan puheenvuorosta ja ed. Rinteen puheenvuorosta. Kirjoittajat tekevät sitten johtopäätöksiä näiden puheenvuorojen ja sitaattien perusteella. He katsovat, että näillä kaikilla sitaateilla on selkeitä yhteisiä piirteitä: Niitä leimaa ennakkoluuloisuus, tietämättömyys ja sivistymättömyys sekä suvaitsemattomuus ja selvä rasismi. Edelleenkin tässä vihkosessa jatketaan toteamalla, että näistä on vain kukonaskel antisemiittisiin, juutalaisvastaisiin, stereotypioihin jne., ja sen jälkeen muistutetaan Euroopan lähihistorian tapahtumista.

Tästä syystä, puhemies, halusin tässä yhteydessä edelleenkin selkeästi myös pöytäkirjoihin todeta, että minun motiivini uskonnollisen teurastustavan vastustamisessa ovat selkeästi eläinsuojelulliset. Olen sitä mieltä, että shektaus ei ole armelias eikä tuskaton teurastustapa. Olen sitä mieltä, että se tuottaa nimenomaan eläimelle tarpeetonta kärsimystä. Tästä meillä on asian käsittelyn yhteydessä useita asiantuntijalausuntoja ollut saatavilla. Niiden mukaan se teurastustapa, jonka hallituksen esitys sisältää, ei käytännössä ole edes mahdollista. He sanovat, että käytännössä ei pystytä yhtä aikaa eläintä tainnuttamaan ja teurastamaan.

Asian tekee vieläkin ristiriitaisemmaksi se, että myös tämän vihkosen perusteella juutalainen seurakunta näyttää pitävän hallituksen esityksen mukaista teurastustapaa vähintäänkin arveluttavana. Tässä vihossa nimenomaan korostetaan sitä, että juutalaisuus edellyttää, että eläimen on oltava terve ja vahingoittumaton teurastushetkellä. Siinä todetaan, että erilaiset tainnutusmenetelmät tuhoavat eläimen aivoja ja että

näin ollen vahingoittumattomuusperiaate rikkoutuu. Näillä perusteilla tätä menetelmää on pidettävä arveluttavana juutalaisen uskonnon eläinsuojelumääräysten kanssa.

Tässä nyt kaikesta päättäen näyttää siltä, että se kompromissi, niin sanottu kompromissi, arvoisa puhemies, josta täällä on kiistelty, on sellainen, joka ei käytännössä toteudu ja joka ei sitten myöskään tyydytä niiden tahojen vaatimuksia, joille tässä katsotaan tehtävän oikeutta nimenomaan uskonnollisilla perusteilla.

Arvoisa puhemies! Minusta silloin olemme kiistelleet asiasta kutakuinkin tarpeettomasti. Minusta tässä on ollut kaikki näyttö siitä, että tämä teurastustapa ei vastaa niitä eettisiä arvioita, joita suurimmalla osalla suomalaisista eläinten teurastamiseen ja eläinsuojeluun on. Sen vuoksi minusta tämä esityksen kohta tulisi hylätä.

Ed. J. K u k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli kyllä rehellistä ja hyväksi, että ed. Hämäläinen otti asian esille siinä mielessä, että katson itsekin, että nimenomaan juutalaisen seurakunnan taholta on ollut tiettyjä ylilyönnin piirteitä tässä asiassa. Sitä osoittaa myöskin se, että olemme tässä keskustelussa toisen suuren uskonnon eli islamilaisen uskonnon ns. halal-teurastuksesta puhuneet huomattavasti vähemmän. Jotenkin tämä alue, jota ed. Hämäläinen käsitteli, on sillä tavalla erittäin herkkä.

Kuitenkin on niin, että niin sellainen ihmisryhmä kuin eläinkin, joka jossain historiansa vaiheessa tai lähitilanteessa joutuu ahdistetuksi, käy vastahyökkäykseen. Minusta tällaisesta sosiaalipsykologisesta ilmiöstä on kyse vaikkapa nyt tämän yksittäisen asian kohdalla jopa tässä talossa sitä käsiteltäessä. Tästä syystä pidän sitä tietyllä tavalla ymmärrettävänä, vaikkakin se myös minun ajattelussani on tietyllä tavalla ylilyönti.

Sellainen käsitys, että tämä asia olisi tärkein seikka koko eläinsuojelukysymyksessä, on minusta myös tietynlainen ylilyönti. Pidän tätä keskustelua, jota olemme käyneet, sillä tavalla tarpeellisena ja hyvänä, että nämä osatekijät, jotka kulttuurissa muodostuvat ja joista yksi osa on myös uskonnollisen käyttäytymisen puolelta, ovat tulleet tähän mukaan. Se osoittaa myöskin, että neutraalia tilannetta näissä asioissa ei tule, kuten ei koko eläinsuojelua ajatellen, silloin kun on kyse teurastuksesta. Teurastus on joka tapauksessa tietyllä tavalla raaka ja sen päämäärä on hengenriisto. Siinä mielessä asia täytyy hoitaa niin hyvin kuin se ikinä on mahdollista. Eri kulttuureissa se vain suoritetaan eri tavoilla. Nyt me yritämme tässä tilanteessa sopeutua siihen tilanteeseen ja todellisuuteen, joka maailmassa vallitsee.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muslimien halal-teurastuksesta on hyvin vähän keskusteltu tässä yhteydessä. Ilmeisesti se johtuu siitä, että saamieni tietojen mukaan valtaosa Euroopan muslimeista nykyään hyväksyy sellaisen teurastustavan, jossa eläin tainnutetaan ennen verenlaskua. Silloin se täyttää nimenomaan ne vaatimukset, joita me olemme edellyttäneet, eikä se ole noussut sen vuoksi erityisen tuskallisena ja kivuliaana tapana ja tarpeettoman tuskan tuottamisena esille.

Ed. M a l m : Puhemies, talman! Det förslag till djurskyddslag som behandlas är av nöden, det är en modernisering av lagstiftningen som är av behovet påkallad. Samtidigt vill jag konstatera att de förslag som görs i den här lagen så kommer, till en del åtminstone, efter utvecklingen. Vårt djurskydd är långt utvecklat och har gått ifrån den tidigare lagstiftningen. Det har utvecklats just i en sådan riktning som inskrivs i det nu föreliggande lagförslaget. Jag håller med dem, som anser att det här är ett hyggligt förslag till lag och att vi har att forma vårt djurskydd just i enlighet med den här lagen. Samtidigt så vill jag också konstatera att det finns punkter i den här lagen, som jag har annan uppfattning om än vad lagförslaget innebär.

Frågan om värphöns i burar eller inte har blivit en stor fråga i den här diskussionen. Det visade diskussionen under första behandlingen och det visar diskussionen i dag. Jag vet att det ingalunda är någon merit i det här sammanhanget, men genom min verksamhet i näringen under 15 år hörde jag till dem som introducerade bursystemet i det här landet på 1960-talet. I det skedet undersökte vi inte vetenskapligt men praktiskt de båda alternativen, golvhöns och höns i bur.

Det är allmänt känt att hönsen hör till de mest känsliga husdjuren, då det gäller förhållandet mellan omgivning och produktion. I de försök, som vi då gjorde, kunde vi konstatera en betydligt bättre produktion i bur än på golv. Vi kunde konstatera ett bättre hälsotillstånd och vi kom ifrån problemet med den plågsamma ohyran. Av det här så drog vi helt naturligt slutsatsen att

produktionsmiljön i burar inte var sämre än på golv.

Anser konsumenterna att de vill ha ägg producerade av höns på golv, så skall vi naturligtvis utveckla näringen i den riktningen. Jag tror dock inte att miljön för hönorna blir bättre. Däremot kommer produktionskostnaderna att stiga. Det har också sagts tidigare från den här talarstolen. Men finns det betalare så varför inte.

Går vi i den riktningen, går vi mot golvhöns så är det dock ett livsvillkor att takten är den samma som i länder som vi skall konkurrera med. Vi skall inte vara så blåögda att vi tror att konsumenterna skulle föredra de inhemska äggen om importerade ägg producerade i bur skulle vara billigare. Det här har vi exempel på, då det gäller andra produkter, som det har kommit in mängder av under de senaste åren. Det är skenheligt att trösta samvetet med att vi förbjudit burhöns samtidigt som vi skulle konsumera ägg, som produceras av andra länders bönder och i förhållanden som vi inte tillåter hos våra producenter.

Jag tycker också att det skulle vara fel av oss att avstå från möjligheterna till kontroll och insyn i äggproduktionen. Detta i synnerhet som vi vet att äggen är de livsmedel, där vi har den största risken att få in sjukdomar som vi i dag inte behöver brottas med, t.ex. salmonella. Jag hoppas att vi på den här punkten kan åstadkomma en ändring av utskottes kläm i frågan i den tredje behandling, som skall ske.

Arvoisa puhemies! Kysymys siitä, pitäisikö munitushäkkejä sallia vai ei, on noussut keskeiseksi tässä keskustelussa. Toimiessani 15 vuotta kyseisen elinkeinon piirissä kuuluin niihin, jotka toivat häkkijärjestelmän Suomeen 1960-luvulla. Tutkimme, emme tosin tieteellisesti mutta käytännössä molemmat vaihtoehdot, niin lattiakanalan kuin häkkikanalankin. On yleisesti tiedossa, että kanat ovat hyvin herkkiä eläimiä ympäristön ja tuotannon välistä suhdetta ajatellen. Tekemissämme kokeissa saatoimme todeta tuotannon olevan huomattavasti paremman häkkikanaloissa kuin lattiakanaloissa. Saatoimme myös todeta kanojen terveydentilan paremmaksi, ja myös kiusallisista syöpäläisistä voitiin päästä eroon häkkikanaloissa. Teimme tästä sen päätelmän, että häkkien tarjoama tuotantoympäristö ei ollut lattiavaihtoehtoa huonompi.

Jos kuluttajat haluavat lattiakanaloissa tuotettuja munia, meidän on tietenkin kehitettävä elinkeinoa tähän suuntaan. En kuitenkaan usko tämän tarjoavan parempaa ympäristöä kanoille. Sen sijaan tuotantokustannukset nousevat. Mutta jos maksajia riittää, niin miksipä ei.

Jos lähdemme liikkeelle tähän suuntaan, etenemisvauhdin on oltava sama kuin kilpailijamaissakin. Meidän ei pidä olla niin sinisilmäisiä, että uskoisimme kuluttajien asettavan kotimaiset munat etusijalle, jos häkeissä tuotetut tuontimunat ovat halvempia. Olisi kovin tekopyhää lohduttaa omaatuntoaan sillä, että olemme kieltäneet häkkikanalat samalla, kun kulutamme muissa maissa ja sellaisissa olosuhteissa tuotettuja munia, joita emme salli maamme tuottajille.

Den andra frågan, som jag tycker är värd att diskuteras i sammanhanget, är slaktmetoderna. Jag vill i det här skedet meddela att jag kommer att rösta för de ändringsförslag av 33 §, som finns i den andra avvikande åsikten till betänkandet. Jag kan för egen del inte omfatta systemet med att blodavtappning inleds samtidigt som djuret bedövas. Det här gör jag inte på basis av att jag skulle vara emot någon. Jag gör det inte utgående från någon som helst diskussion eller tanke på religiöst ställningstagande. Det här ställningstagandet gör jag utgående från att jag i hela mitt liv har varit uppfödare av slaktdjur och inte kan omfatta systemet.

Jag har ännu inte kunnat notera ett bedövningsmedel eller en bedövningsmetod som skulle betyda att känslorna inte skulle finnas kvar om avtappningen sker samtidigt som bedövningen utförs. Det här är orsaken till och grunden för mitt ställningstagande. Jag är inte den, som försöker pådyvla andra mina åsikter, men jag hoppas att jag också kan agera i den här frågan enligt min egen övertygelse.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies S-L. Anttila.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Shektauksessa, jossa on mielestäni kaikki rituaaliteurastuksen tunnuskuvat siitä huolimatta, ettei sitä suoriteta temppelissä, eläin tainnutetaan sekunti sen jälkeen, kun viilto on aloitettu. Näin ollen tuohon sekuntiin mahtuu kaikki se tuska, joka tuollaisesta viillosta aiheutuu. Sen jälkeen, kun viilto on loppuun suoritettu, sitä tuskin on. Näin ollen on mielestäni itsestäänselvää, että kipu kaikessaan on tämän eläimen kärsittävänä.

Jossakin puheenvuorossa puhuttiin siitä, että metsästäjätkin vahingoittavat eläintä, joka saat-

taa juosta kilometrikaupalla ja päiviäkin luoti kehossaan. Kysymys on aivan toisesta asiasta. Jokainen hirvenmetsästäjä haluaa ampua sydämeen kertalaukauksella. Tarkoituksena on täydellinen laukaus eikä tarkoituksena ole aiheuttaa eläimelle kipua. Mutta shektauksessa, jossa on kaikki mahdollisuudet lopettaa eläimen kärsimykset tai olla aiheuttamatta niitä lainkaan tainnuttamalla se heti, mennäänkin siihen, että halutaan aiheuttaa tietyllä tavalla kipua ja tuskaa uskonnollisen rituaalin takia.

Minusta toisenlaiset väitteet — näin on minun mielestäni — ovat aika perustelemattomia. Lähden siitä, että näillä perusteilla en henkilökohtaisesti voi tätä asiaa hyväksyä. Olen tarkasti kuunnellut eri näkemykset, mutta aika tavalla laitaa kiertäviä ja selitteleviä ne ovat olleet.

Ed. T a k k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi jälleen lanseerasi markkinoille sanan rituaaliteurastus. En tiedä, miten markkinat siihen reagoivat, mutta joka tapauksessa, niin kuin muutaman kerran on tullut sanottua, tällaista muotoa kuin rituaaliteurastus ei ole. Jos puhutaan shektauksesta, kysymys ei ole rituaaliteurastuksesta. Se pitäisi meillä, Suti, mennä jo perille näin ryhmän sisälläkin, mistä tässä on kysymys.

Sitten toinen kommentti tähän kauniiseen, tunteenomaiseen puheenvuoroon vielä ed. Aittoniemelle. Mihin tutkimukseen perustuvat mainitut kivun tunteet ja sielunmaiseman maalaukset? Minä ihmettelen, ed. Aittoniemi, että te olette lähtemässä mukaan sille linjalle — tai ainakin tästä saa sen käsityksen — joka on sitä mieltä, että kun kalakin on koukussa tai näin edespäin, se käy siinä rakkauselämänsä ja tunne-elämänsä läpi ennen kuin se nousee pilkkiavannosta pinnalle.

Meidän pitäisi nyt pysyä vähän realistisemmalla pohjalla. Kysymys on yhdestä teurastustavasta, joka tässä maassa on ollut sallittu ja johon nyt eläinsuojelulaki tekee monia parannuksia. Tämä on sellainen asia, johon nyt ei ole syytä puuttua sen vuoksi, että se on yksi käytössä oleva tapa, josta on eläinlääketieteen professori Pekkasen ja muutamien muidenkin lausunto, että se ei aiheuta sen enempää kipua ja tuskaa. Tätä asiaa on turha velloa tällaiselta en mä tiedä ja mututuntumalta eteenpäin, vaan tässä kannattaa nyt mennä päiväjärjestykseen, ed. Aittoniemi, ja jättää tunteet kahvilan puolelle jne. Jatketaan tästä tältä osin kerrankin hallituksen linjaa tukien eteenpäin.

Ed. J. K u k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi yritti taas sitä vanhanaikaista, että pääsisi sanomaan amenen tässä keskustelussa, kuten monesti aiemminkin. Oikeastaan siitä intoutuneena otin vastauspuheenvuoron. Tosin siihen on myös se asiallinen syy, että näissä asioissa juuri me puhumme hyvin usein suhteellisista asioista, ihan niin kuin ed. Karjalainen aiemmin osoitti.

On todellakin monella tavalla suhteellistamiskysymys ja arviointikysymys se, millä tavalla tässä yhteydessä käsitellään nyt nimenomaan toisaalta sitä, mitä ihmiset tietoisesti tuottavat siinä tilanteessa, jossa he toteuttavat teurastusta, ja taas toisaalta miten kauniisti ed. Aittoniemi halusi kuvata metsästystä ja metsästyksen tuottamaa kipua silloin, kun haavoitetaan eläintä. Minusta sitä pitää käsitellä metsästyslain yhteydessä ja silloin, kun sen paikka on, mutta tässä yhteydessä hän tämän asian siirsi keskusteltavaksi eläinsuojelulain yhteyteen. Tämä on minusta sellaista, mikä ei edistä meidän eläinsuojelulakimme käsittelyä.

Ed. M y l l y n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle: Minä olen sitä mieltä, että kun eläimelle aiheutetaan kipua tahallaan taikka taitamattomuuttaan, eläimen kannalta sillä ei ole mitään merkitystä. Kun hirvi saa luodin kylkeensä, ei se rupea miettimään sitä, ampuiko metsästäjä tahallaan vai taitamattomuuttaan. Ihan samanlaista kipua joka tapauksessa se aiheuttaa. Ei oikein ollut hyvä vertaus.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta keskustelu teurastuksesta osoittaa aika paljon suhteellisuudentajun puutetta, mihin ed. J. Kukkonenkin viittasi. Minusta esitys, joka on valiokunnassa hyväksytty, on hyvä, eikä kannattaisi mielestäni kovin paljoa lisää tämän vatvomiseen nyt käyttää aikaa.

Sen sijaan kysymys häkkikanoista on taloudellisesti verrattoman paljon suurempimerkityksinen. Siinä suhteessa toivoisi, että ei tehtäisi haittaa kotimaiselle tuotannolle. Emme tee sitä teollisuudenkaan osalta. Toki lähtökohdan pitää maataloudessa olla se ja Suomen pitää olla eturivissä siinä, että kehitetään eettisesti hyväksyttävää ja eläinsuojelullisesti kestävää kotieläintaloutta. Mutta me emme voi eikä meidän tule toimia liian nopeilla aikatauluilla eikä sellaisen tiedon varassa, joka ei ole välttämättä kestävää.

Kun meillä ei ole mitään mahdollisuuksia panna raja-aitoja eri tavalla tuotetuille tuotteille Suomen ympärille, meidän täytyy vapaassa eurooppalaisessa markkinataloudessa toimia niiden pelisääntöjen mukaan, jotka ovat yhteisiä. Jos kuluttajat haluavat, mikä saattaa olla mahdollista, tällaisia vapaasti kasvatettujen kanojen munia, selvää on, että tuotanto sopeutuu siihen hyvin nopeasti. Siitä ei ole epäilystäkään, mutta minusta tämän muutoksen pitäisi lähteä kuluttajien pyrkimyksistä.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Takkula totesi, että ollaan kiristämässä lainsäädäntöä. Jos se katsotaan kiristämiseksi, hyvä, se on sitä. Mutta jos me näin ajattelemme, emmehän me sitten voi korjata ollenkaan eläinsuojelulainsäädäntöä, esimerkkinä nyt vaikka jo paljon puhuttu koiran hännän typistäminen. Se on nykyisessä laissa voimassa, mutta on päätetty kiristää tätä asiaa ja kieltää se ja monta muuta asiaa.

Mitä tulee vielä puheena olleeseen teurastustapaan, sehän ei todellakaan sisältynyt maa- ja metsätalousministeriön valmistelemaan alkuperäiseen esitykseen. Kuten sanoin, se tuli siihen aivan loppusuoralla. Kun ministeriön edustajat olivat valiokunnassa kuultavina ja esimerkiksi itse kysyin heiltä, miksi tällainen laki on tullut, he olivat hyvin vaivautuneita ja aivan selkeästi näki, että heille oli, ainakin kyseiselle hyvin arvostamalleni naisedustajalle, suorastaan vaikeata esitellä tällaista lakia meille.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle ensinnäkin toteaisin, että on parempi puhua tainnuttamattoman eläimen teurastuksesta kuin rituaaliteurastuksesta, koska rituaaliteurastuksessa on hivenen tällainen uskonnollisesti syrjivä arvoväritys. Näin ollen olen itse pyrkinyt käyttämään tainnuttamattoman eläimen teurastusta nimityksenä. Oma näkemykseni on sellainen, että sitä ei pitäisi sallia, koska on täysi perusteltu syy olettaa sen olevan eläimelle tuskallisempi kuin tavallinen tainnutetun eläimen teurastustapa.

Mitä tulee ed. Korkeaojan näkemyksiin häkkikanaloista, toistan sen, mitä olen aikaisemminkin tämän lain yhteydessä sanonut, eli sen, että Suomella ei ole mahdollisuuksia kilpailla halvalla munantuotannolla. Näin ollen kannattaa kiinnittää huomiota jo ihan taloudellisistakin syistä laadulliseen kilpailuun, eettisesti korkeatasoiseen munantuotantoon. Tällä on mahdollisuuksia. Itse näen, että jos nyt ei saateta selkeää häkkikanalakieltoa voimaan ja olemmekin äkkiä vuodessa 2004 ja siinä vaiheessa ruvetaan vetoamaan, että hetkinen, EU:ssa nyt ehkä tuleekin pian voimaan tuollainen kielto, niin täällä tuottajat ovat hämmentyneitä, he kokevat itsensä jymäytetyiksi ja näin ollen joudutaan taas saattamaan voimaan hyvin pitkä siirtymäaika. Näin ollen pidän erittäin tarpeellisena, välttämättömänä, että häkkikanalakieltoon asetetaan selkeä takaraja.

Ed. R o s e n d a h l : Arvoisa puhemies! Ajattelin sanoa muutaman sanan teurastustavasta. EU:n lainsäädäntö sallii shektauksen, mutta nyt meillä ei ole edes tarkoitus hyväksyä sellaista teurastusmenetelmää. Tässä on ainoastaan yksi vivahde meidän muuten sallitussa teurastuksessamme.

Tässä tapauksessa teurastetaan eläinlääkärin läsnä ollessa. Teurastajana tulee toimimaan eri uskonnosta valittu teurastaja. Tämä poikkeaa siinä, että tainnutus ja verenlasku tapahtuvat samanaikaisesti. Ei siinä ole meidän tavallisessakaan teurastustavassamme mitään eroa. Ei siinä ole säädetty, että pitää käydä muutama aika, vaan siinä on päinvastoin säädetty, että ei saa mennä liian pitkää aikaa, koska eläin voi ehkä tulla tajuntaan uudestaan, jos verenlaskun ja tainnutuksen jälkeen menee liian pitkä aika. Siinä mielessä se voi olla paikallaan, että verenlasku tapahtuu äkkiä. On selvää, että tainnutustapojen täytyy olla sähkö tai pistooli, että ne todellakin ovat tehokkaita, eikä mitään myrkkyä tai sellaista, joka vaikuttaa hitaasti. Tästä on nyt kysymys, että tällainen tainnutustapa, jonka eläinlääkäri valvoo, on tehokas.

Mitä tulee häkkiin, mihin eläin kytketään, niin tämä on pakko ottaa käyttöön EU ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Ed. Rosendahl, pyydän siirtymään teitä puhujakorokkeelle, koska kaksi minuuttia on täynnä.

P u h u j a (korokkeelta): Arvoisa puhemies! Häkistä puhui aikaisemmin joku, ed. Lahtela ehkä, ja se on pakko ottaa käyttöön siksi, että EU-lainsäädäntö edellyttää tällaista häkkiä tällaisessa teurastustavassa. Sillä tavalla voidaan välttää se, että eläin kaadetaan ja aiheutetaan sille tällaista stressiä, mistä on myös puhuttu aika paljon. Minusta tämä ei ole askel huonompaan suuntaan, vaan juuri tällainen häkki helpottaa

verenlaskua. Kun pää nostetaan ylöspäin, niin veri tulee nopeasti pois aivoista.

Olemme tietysti kuulleet montaa asiantuntijaa tässä asiassa valiokunnassa ja saaneet kovin erilaisia lausuntoja. Tätä asiaa ei voida ratkaista asiantuntijoiden lausuntojen mukaan, vaan jokaisen edustajan täytyy ottaa kantaa tähän asiaan oman harkintansa mukaan.

Ed. Lahtela: Arvoisa puhemies! Tulin ihan tänne pönttöön. Ed. Malm häkkikanalakiellon osalta totesi, että ovatko kuluttajat valmiit maksamaan tuotteista enemmän. Minusta kuitenkin on kysymys hyvin pitkästä siirtymäajasta 10 vuotta on hyvä valmistautumisaika, jolloin tiedetään, ettei tehdä turhia investointeja, valmistaudutaan siihen tilanteeseen, että näin tapahtuu Suomessa.

Ennen kaikkea se on sellainen tavallaan informointikysymys, tiedotuskysymys, asennemuokkauskysymys. Muistan hyvästi ajan joskus nuorempana miehenä, kun olin Kiteen kunnan edustustehtävissä ja ajoin läpi sitä asiaa, että tehtäisiin sellaisia toimenpiteitä navetoiden osalta, etteivät lietelannat ja vedet lantaloiden ja navettojen takaa suoraan valuisi järveen, eikä lietelantoja myöskään levitettäisi rantamaisemiin. Silloin sain hyvin kovaa vastustusta, että koko homma kaatuu tähän, se on mahdottomuus, ei sellaista voi tehdä.

Kun miettii tämän päivän ihmisiä, niin sehän on todellisuutta. Ne ihmiset, jotka vielä 10 vuotta tästä taaksepäin eivät voineet kuvitellakaan, että heidän asenteensa olisi muuttunut, tällä hetkellä tekevät sen luontaisesti kenenkään sanomatta enää. Asennemuutos on tapahtunut valtava siltä puolelta ja tuottajien osalta. Jokin toinen asia. Myrkkyjä kylvettiin lentolevityksenä taimikoihin, metsiin, silloinhan se oli yleinen tapa. Tänä päivänä en näe sillä tavalla, että sitä ainakaan sallittaisiin. En tiedä, onko se lainsäädäntöä, en ole niin paljon tutkinut. En ole nähnyt ainakaan lentokoneita näitä ruiskutuksia tekemässä.

Eli silläkin puolella asenne on muuttunut ja ihmiset, ne metsänomistajat, ovat tavallaan valmiit tekemään saman muilla toimin, joko kohdentamalla tarkemmin, jos tehdään kemiallista torjuntaa, tai tekemällä mekaanisesti. Tässä on vähän saman tyyppinen asennekysymys, millä tavalla tuodaan julki, että ei tavallaan sallita sen tyyppistä tuotantoa ollenkaan ja ihmiset lähtevät luonnostaan ostamaan niitä kananmunia, mitkä on tuotettu sellaisissa tiloissa, missä eläimillä on kohtuullisen hyvät olotilat.

Kun puhutaan lattiakanaloista, niin jollakin tavalla minulle ainakin on jäänyt sellainen mielikuva, että lasketaan kaikki vain lattialle, isoon tilaan. Silloin kaikki taudit leviävät, salmonella leviää. Eihän se sellaista tarvitse olla, vaan tässähän kehityksen ja tutkimuksen myötä voidaan tehdä eri tavoin. Samaan tilaan sopii ilmeisesti melkein sama määrä kanoja, mitä sopii nytkin, ei vain tarvitse niin paljon olla sitä mekaanista häkkiä joka paikassa, väliseiniä. Seinät ovat vähän harvemmassa, ja kanat pääsevät liikkumaan vapaammin.

Siinä mielessä toivoisi, että tässä tulisi järki käteen, mutta sehän nähdään äänestyksessä. Tehtäisiin sellainen lainsäädäntö, jossa on siirtymäaika, ja sillä sipuli ja siitä poikki. Sen jälkeen nämä pikkuhäkit purettaisiin huithapeliin. Kun uudet yrittäjät tekevät kanaloita, he tietäisivät, että tällainen on tulossa, eivätkä turhaan investoisi häkkeihin.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Shektaus on rituaaliteurastus, jossa alttarina on se teline, mihin vapiseva, pelokas eläin vangitaan mielettömään, luonnottomaan asentoon kivi niskan päälle. Sitten siihen mennään — en tiedä, onko siinä mitään muita rituaaleja — terävän veitsen kanssa ja vedetään kurkku auki siltä luonnottomassa asemassa olevalta eläimeltä. Se on selkeä rituaaliteurastus.

Mitä vielä tulee hirvenmetsästykseen, siinähän on ammuntakoekin, jolla pyritään siihen, että ei missään tapauksessa aiheutettaisi hirvelle ylimääräistä tuskaa, vaan se olisi laaki ja vainaa. Mutta tässä on aivan eri asiasta kysymys. Sitä ei voida verrata tähän asiaan.

Mitä tulee kalan vetämiseen avannosta, pilkkiminen voidaan tietysti kieltää, mutta sitä ei saada sieltä avannosta muuten ylös kuin ehkä sille tuskaa aiheuttaen. Mutta jos se sonni on minua vastapäätä teurastustilanteessa, minä saan siltä hengen pois ensin ja sitten vasta veret pois. Nämä ovat kokonaan erilaisia tilanteita, sekä hirvenmetsästys, kalastus ja muut. Teline on alttari siinä rituaalissa, mikä uskonnollisesti tehdään.

Ed. Malm (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti Suomen kuluttajat toimivat niin kuin ed. Lahtela juuri sanoi, että he ostavat kotimaista munaa, jos ne on tuotettu lattiakanalassa. Meillä on huono esimerkki viime vuodesta, kun on otettu ruokaa ulkomailta, vaikka tuotteiden hinnat Suomessa ovat olleet paljon

halvempia kuin mitä ne ovat ulkomailla. Pelkään vain, että jos ulkomailta otetut munat ovat halvempia kuin kotimaiset, suurin osa kuluttajista ostaa juuri niitä, jotka ovat tulleet ulkomailta. He katsovat, mikä hinta on ja sillä siisti.

Ed. T a k k u l a : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemeä voi opettaa tuolla kahvilan puolella vielä tästä teurastusasiasta. Ehkäpä rautalankaa on saatavilla lähistöltä.

Mutta toiseen kysymykseen, minkä ed. Rimmi toi esille, eli hän puhui lajinomaisuudesta ja esimerkiksi koiran hännän katkaisuun tämän liitti. Minä olen siinä samaa mieltä, että ei ole lajinomaista, että katkaistaan koiralta häntä. Voidaan ylipäätään miettiä, kun ihminen on lähtenyt kesyttämään eläimiä esimerkiksi tuotannolliseen tarkoitukseen tai viihdykkeeksi, onko sekään kovin lajinomaista, että siellä suomenpystykorva tai ajokoira loikoilee olohuoneen sohvalla. En tiedä, voiko sitäkään ajatella, että siinä jollakin tavalla eläimen oikeudet ja lajinomaisuus toteutuisivat.

Täällä on tietenkin monia sellaisia asioita, joita voitaisiin ottaa esille. Yhtenä asiana, vaikka minulla tässä meni jo gastronomiat ja kastraatiot sekaisin, joka tapauksessa tällainen kansankielellä sanottu kuohinta voitaisiin myös ottaa esille. Ei siinäkään ole mistään eläimen oikeuksista kysymys jne. Tämähän on tietynlaista mielivaltaa, mitä ihminen voi tehdä ja toteuttaa. Nämä ovat sellaisia asioita ja osin lääkinnällisiä toimenpiteitä myöskin, jotka tuottavat kipua ja tuskaa, mutta niille on tietysti oma syy ja peruste. Tulkoon vielä toistetuksi, että ei ole olemassa sellaista teurastustapaa, ystäväni ed. Ulla Anttila, missä eläin säilyisi hengissä, vaan valitettavasti siinä seuraa ennemmin tai myöhemmin kuolema, shektauksessakin yhden sekunnin sisällä.

Kaiken kaikkiaan, niin kuin sanoin, lajinomaisuus on sellainen asia, että sitä tietenkin täytyy kunnioittaa ja pitää kiinni niin kuin tuossa koiran ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on täynnä, siirtykää puhujakorokkeelle!

P u h u j a : Tämä riittää, kiitos.

Ed. K a l l i : Arvoisa rouva puhemies! Ei minulla eikä monella muullakaan ole ollut kovin paljon uutta kerrottavaa sittemmin sen, kun lähetekeskustelu käytiin puolisen vuotta sitten. Sen jälkeen valiokunta kävi laajan kuulemisen ja sittemmin täällä on ollut ensimmäinen ja toinen käsittely.

Kaikki ovat olleet yhtä mieltä siitä, että lain tarkoitus on varmistaa, ettei hyötyeläimille tai muille eläimille aiheuteta kipua, tuskaa tai kärsimystä. Siitä olemme yhtä mieltä. Kuitenkin keskustelu koko ajan kohdistuu kolmeen asiaan: häntien typistämiseen, kanojen munittamiseen häkissä ja sittemmin tähän teurastustapaan. Harvat ovat olleet ne, jotka ovat tämän prosessin aikana omaa kantaansa olleet muuttamassa. Eli niin kuin ed. Lahtela totesi, pitäisi ottaa järki käteen. Niissä äänestyksissä, jotka eteen nousevat, se järki toivottavasti olisi päässä eikä kädessä.

Ihan lyhyesti vielä kananmunatuotantoon. Suomessahan tuotetaan kananmunia noin 70 miljoonaa kiloa ja tuotanto tapahtuu tällä hetkellä noin 5 000 tilalla, joista 3 000 tilalla tämä tuotanto antaa varsin merkittävän toimeentulon. Jos me nyt toimisimme niin, miten ed. Lahtela ja monet muut ovat alleviivanneet, että tämän siirtymäkauden aikana siirrytään johonkin muuhun vaihtoehtoiseen tuotantoon, joka tietenkin olisi toivottavaa mutta ilman pakkoa ja pykälän muutosta, koska meidän tuotantomme ja kanataloutemme rakenteellisesti selvästi poikkeaa yleisestä eurooppalaisesta kananmunatuotannosta, niin jotta se saisi tasavertaiset mahdollisuudet, se edellyttäisi, että nyt seuraavien vuosien aikana varsin rivakkaan tahtiin tehdään investointeja, haetaan valmiuksia ja mahdollistetaan se, että suomalaisella kuluttajalla jatkossakin olisi mahdollisuus saada kotimaista, puhdasta ja varsin turvallista kananmunaa itselleen. Eli nyt pitäisi investoida, mutta jos hyväksymme, että vuonna 2000 tehdään näin ja näin, niin kysynpä vain, löytyykö Suomesta sellaisia kananpitäjiä, jotka ovat valmiit investoimaan. Eli tämä kymmenen vuoden siirtymäaika, vaikka se tuntuu turvalliselta, muodostuu osaltaan myös giljotiiniksi, joka estää tulevan tuotannon tilanteessa, jossa investointien pitäisi alkaa. Eli järki käteen hoi, syytä tätäkin on miettiä kahteen kertaan.

Sitten tämä juutalainen tapa teurastaa. Asiantuntijakuulemisessa niin kuin täällä useat ovat todenneet, on asia perusteltu monella tavalla ja erilaisiin lausuntoihin viitaten on löytynyt vahvistusta molempiin suuntiin. Kuitenkin nykyiseen lainsäädäntöön viitaten tämä hallituksen ja valiokunnan enemmistön esitys selvästi parantaa ja vie eteenpäin sitä viivettä, jossa tainnutuksen

jälkeen verenlasku alkaa. Eli tässä yhtäaikaisuudessa selvästi tapahtuu vähintään sekunnin tai kahden aikaistuminen.

Itse olen tullut hyvin vakuuttuneeksi siitä, että tämä tapa näin pienimuotoisena, mitä se Suomessa on ollut ja tulee olemaan, on yhtä turvallinen kuin jokin toinenkin tapa teurastaa. Yhdyn siihen käsitykseen, että ei ole eikä varmaan tulekaan turvallista tai miellyttävää tai mukavaa tapaa, jolla elämä päättyy. Kaikki tavat ovat enemmän tai vähemmän inhimillisiä. On kuitenkin vain syytä tunnustaa, että jos eläimiä hyötykäytössä jatkossakin halutaan pitää, niin jollakin tavalla henki pitää pois ottaa. Nämä tavat, mitä tämä eläinsuojelulaki uudistuessaan mahdollistaa, kuitenkin tulevat eläimen kannalta olemaan sen kaltaisia, että kivun ja kärsimyksen tuottaminen on hyvin inhimillistä.

Kolmas asia, josta myös paljon on tänään puhuttu, häntien typistäminen, on myös paljon aiheuttanut keskustelua. Siinäkin on puolensa ja puolensa. Itse kuitenkin tässä asiassa olen kallistunut sille kannalle, että typistäminen tai häntien katkaisu tulee kieltää.

Yhdyn ed. Lahtelan toivomukseen, että silloin, kun asiasta päätetään ja äänestetään, järjen käyttö sillä tavalla olisi mahdollista, että me osaltamme varmistaisimme sijan suomalaiselle tuotannolle, varmistaisimme rohkeutta ja motivaatiota siihen, että munantuotanto ja hyötyeläinten pitäminen Suomessa jatkossakin voidaan varmistaa.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Tämän päivän keskustelu on ollut hyvin polveilevaa, enkä halua sitä nyt kovinkaan pitkään enää jatkaa, mutta kiinnittäisin huomiota siihen eläinsuojeluetiikkaan, joka keskustelusta oikeastaan on puuttunut. Olemme usein kulttuurisesti sokeita sille, millainen on meidän oma kulttuurimme, mitkä ovat sen tavat ja toiminnat. Omasta kulttuurista poikkeavat toimet erotetaan helposti, niihin kiinnitetään huomiota. Tämä liittyy nimenomaan kysymykseen tainnuttamattoman eläimen teurastuksesta. Tästä huolimatta, että tämä kulttuurimme eroavaisuus on olemassa, en ole itse valmis tuota tainnuttamattoman eläimen teurastusta hyväksymään.

Kuitenkin olen sitä mieltä, että meidän täytyy tarkastella myös omaa kulttuuriamme, tarkastella kriittisesti siihen piintyneitä tapoja huolehtia eläimistä. Ylipäätään meidän pitää päästä korkeammalle tasolle eläinten oikeuksien ymmärtämisessä. Tämä liittyy nimenomaan niihin eläimiin, joilla on kyky tuntoaistillaan kokea kipua, ja toki myös siihen, mitkä ovat eläinten luontaiset käyttäytymistarpeet — niiden kunnioittamiseen. Näin ollen olen valmis yhtymään myös siihen kritiikkiin, jota joissakin puheenvuoroissa on esitetty, että lemmikkieläinten pitoon ei kiinnitetä niin paljon huomiota kuin tuotantoeläinten pitoon. Molemmat eläimet ovat toki yhtä arvokkaita silloin, kun niiden kyky tuntea on yhtäläinen.

Mitä tulee kysymykseen häkkikanaloista, pidän sitä yhtenä esimerkkinä, jossa meillä on nyt mahdollisuus saada merkittävä edistysaskel eläinsuojelussa aikaan. Jos saatamme voimaan häkkikanalakiellon, olemme edelläkävijöitä Euroopassa. Suomalaiset kananmunat kulkevat maailmalla sitten laadukkaina. Uskon, että niille on vientimarkkinoita, kun ne pidetään salmonellasta vapaina. Häkkikanalakiellon toteuttaminen niin, että asetetaan selkeät rajat, on ehdottoman tärkeää, jotta ei päädytä siihen yhtäkkiä, että tarvitaan uusia ja uusia siirtymävaiheita.

Näen myös, että kun tällä alalla edettäisiin, tulisi mahdollisuus verrata muuta tuotantoeläinten pitoa häkkikanalakieltoon ja siihen etiikkaan, joka siinä on taustalla. Näin edettäisiin myös muissa eläinsuojelukysymyksissä. Euroopan unionin tasollahan on suunnitteilla vasikkadirektiivin uudistaminen. Siinäkin asiassa olisi mahdollisuus päästä huomattavasti eteenpäin. Toki silloin kun Suomen omat eläinsuojeluasiat ovat hyvässä jamassa, meillä on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa Euroopan unionissa niin, että saadaan minimidirektiivit vahvoiksi ja näin saamme muutkin maat mukaan samaan prosessiin.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävän eläinsuojelulakiesityksen johdosta pyydän edustajia kiinnittämään vakavaa huomiota käsiteltävän lakiesityksen 33 §:n 1 momenttiin. Eläimelle tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamista on vaikea välttää sellaisessa uskonnollisista syistä noudatettavassa teurastustavassa, joka mainitaan 1 momentissa. EU:n direktiivi kieltää eläimen kaatamisen ilman erityistä mekaanista penkkiä, ja eläinsuojeluasetuksen 42 §:ssä annetaan tarkemmat säännökset eläimen liikkumisen rajoittamisesta. Eläimelle vangitseminen ja paikoilleen kiinnittäminen aiheuttavat väistämättä emotionaalista stressiä, voimakasta pelkoa ja pakoreaktion. Kaatamalla ja myös mekaanisilla laitteilla aiheutetaan ruhjeita ja vertymiä.

Käytännössä ei samanaikainen viiltäminen ja tainnuttaminen ole mahdollista. Oikeaan tainnutuskohtaan osuminen eläimessä, joka makaa tai seisoo kaula voimakkaasti ojennettuna, on hyvin vaikeaa. Suomessa ei vähäisestä uskonnollisen teurastuksen tarpeesta johtuen saavuteta riittävää rutiinia, jotta poikkeuskäytäntö toimisi.

Juutalaisten tekemässä shektauksessa hylätään uskonnollisista syistä 40—50 prosenttia nautaeläimistä. Lisäksi kosher-lihaksi kelpaa vain ruhon etupää. Muu liha joutuu vapaille markkinoille. Muslimien tekemässä halal-teurastuksessa koko ruho kelpuutetaan. Molemmissa lihahygienialain mukaisen tarkastuksen tekee myös tarkastuseläinlääkäri, joka valvoo eläinsuojelunäkökohdat ja koko teurastustapahtuman.

Teurastamojen rutiineihin tällainen työ sopii käytetyn ajan ja ylimääräisten työntekijöiden johdosta erittäin huonosti. Kaulaviillon kivuliaisuuden arvioimisella ja verenlaskulla tiedottomuuden saavuttamisessa ei esityksen mukaisessa teurastamisessa ole ilmeisen suurta merkitystä, mutta mikäli samanaikainen tainnuttaminen ei onnistu, takaa nautojen ja vasikoiden kaularangan suojaama valtimoverkosto niiden aivojen verensaannin ja tajunnan säilymisen jopa 1—1,5 minuutin ajaksi. Keskimäärin aika on 55 sekuntia.

Valtaosa Euroopan muslimeista hyväksyy nykyään tainnutuksen ennen kaulaviiltoa. Ainut vaatimus on, että teurastusviillon suorittajan tai siipikarjan teurastuksen viillon varmistajan on oltava muslimi. Suurin ongelma on halal-teurastuksessa viillon suorittajan harjaantumattomuus ja avustajien vaikeudet.

Arvoisa puhemies! Eläin ei pääse ilmaisemaan mielipidettään. Teuraseläimen kasvattajaa on kuultava teurastustapakysymyksissä. Kuluttajia, jotka vastoin eettisiä näkemyksiään saavat tietämättään kyseistä lihaa, on myös kuultava. Teurastuseläinlääkärit joutuvat eläinsuojelulain valvojina hankaliin tilanteisiin. Mitään tieteellistä tutkimusta tai kokemusta shektauksen ja tainnuttamisen samanaikaisesta suorittamisesta ei ole. Sen sijaan ennen viiltoa tehdyssä tainnutuksessa pulttipistoolilla, sähköllä, kaasulla tai ampumalla tiedottomuuden saavuttamiseen kuluva aika tiedetään tarkasti.

Ed. K u r o l a : Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu eläinsuojeluasioista on ollut varsin tunnepitoista, ja varmaankin omatkin näkemykseni ovat tunteeseen pitäytyviä ja lähinnä omakohtaisten kokemusten toistamista.

Tämä häkkikanala on minua kiinnostanut varsin runsaasti. Muistan itse nämä luonnonmukaiset kanalat ja näin ollen olen halunnut myös omalta osaltani tutustua tällaiseen häkkikanalaan. Se tapahtui omalla alueellani Yli-Torniolla, ja kyseessä oli 5 000 kanan yksikkö. Se oli varsin positiivinen kokemus sikäli, että kanala oli siisti, kaikin puolin toimiva yksikkö, mutta kieltämättä munitustehdas. Mutta joka tapauksessa se oli yhden perheen toimeentulon lähde ja tuotti varsin mallikkaasti lappilaiseen kulutukseen näitä munia, kolme kanaa per yksi häkki, parhaissa häkeissä kaksi. Tämä ei ollut mitenkään sovittu käynti, vaan yhtäkkiä tullut. Kun kanalanomistajan kanssa asiasta keskustelin, hän totesi, että tässä on omat hyvät puolensa: Mitään kannibalismia laajassa mittakaavassa ei esiinny, ja terveyspuolella loiset pysyvät etäällä ja vastaavaa.

Näin ollen en voi muuta kuin omalta osaltani todeta, että näen tässä vaiheessa parhaaksi pitäytyä mahdollisuudessa kasvattaa kanoja häkeissä ja tuottaa munia kulutukseen sitä kautta.

Ed. U. Anttila totesi äsken, että meillä olisi tilaisuus tässä vaiheessa tehdä radikaali ja poikkeuksellinen päätös, jolla olisi myönteisiä seurauksia pitkällä aikajänteellä. Kunpa tässä vaiheessa tietäisikin, onko luonnonmukaisesti tuotetuilla munilla suurempi kysyntä ja saataisiinko niistä todella parempi hinta, mikä olisi hyvin miellyttävää. Pelkään vain, että niin omia kuin muidenkin käyttäytymistottumuksia säätelee nimenomaan hinta ja lähinnä kaupan erikoistarjoukset. Toki monet meistä jaksavat tutkia, onko tuote kotimainen ja miten se on tuotettu, mutta suuria massoja, jotka kuitenkin ovat ne pääkuluttajat, ohjaa hintakysymys.

Mitä muihin kysymyksiin tulee, niin koiran hännän typistykseen kuin rituaaliteurastukseen, toteaisin, että niissä on enemmän ihmismäistä turhamaisuutta tai sitten perinteisiin tapoihin pitäytymistä. Hännän typistäminen on mielestäni varsin turhaa. Rituaaliteurastus on mielestäni hyvin marginaalinen asia.

Yhteen asiaan olen kiinnittänyt huomiota. En tiedä sen vahingollisuudesta, mutta ainakin se osoittaa, että meillä ihmisillä on kyllä varsin omituinen suhtautuinen eläimiin. Outoa on se, mitä olen havainnut koiranäyttelyissä, kun jalorotuiset koirat saavat loppuvaiheessa ennen kehään menoa, riippuen tietenkin rodusta, hiuslakalla tehdyn föönauksen. Tuntuu siltä, että jos se aivastuttaa ihmistä ja aiheuttaa allergioita, niin epäilenpä, että ei ainakaan kovin mukavaa ole koirallekaan tällainen lopullinen käsittely. Täl-

laisesta tulisi jo pelkästään asenteilla päästä vähitellen eroon.

Eläinsuojeluasioissa aina edetään, ja voi todeta, että paljon hyvää on saatu aikaan. Omasta Lapin vaalipiiristä toteaisin, että porotalous on vuosikymmenten saatossa muuttunut. Kurkun aukileikkaaminen ja ehkä vanha perinteinen pureminen ovat taakse jäänyttä elämää. Varsin mittavat investoinnit on tehty, jotta asianmukainen teurastus on saatu aikaiseksi. Näin ollen kehitystä on tapahtunut.

Ennen kaikkea omalta osaltani toteaisin, että marssijärjestys lienee hyvin olennainen seikka. Ensin ovat kuitenkin ihmiset ja vasta sitten eläimet. Mutta siinä täytyy tietenkin vallita maltti ja ajattelu: turha kärsimys pois.

Ed. S m e d s : Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuorojen käyttäminen ei ollut mahdollista, mutta haluan aivan lyhyesti ed. Kuosmaselle jotakin kommentoida. Hän totesi puheenvuorossaan, että shektaus aiheuttaa eläimelle emotionaalista stressiä ja pakoreaktion. Sillä ymmärryksellä, mikä itselläni teurastuksesta on, taitaa olla niin, että tehdäänpä teurastus sekunnin verran nopeammin tai hitaammin, se kaiken kaikkiaan on tapahtuma, johon eläin ei kovin mielellään ole käymässä. Sanat, jotka ed. Kuosmanen osoitti shektaukseen, saattavat varmaan sopia muihinkin Suomessa nyt käytössä oleviin teurastusmenetelmiin.

Tässä keskustelussa ei minusta ole tullut esille kestäviä todisteita ja perusteluja sille, että shektaus olisi muihin teurastustapoihin verrattuna heikompi eläinsuojelullisesta näkökulmasta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, kyselytunti samoin huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 18.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen